TALOUSARVIO 2027

JA TALOUSSUUNNITELMA 2028-2029

SONKAJÄRVEN KUNTA

[TÄYDENNETTÄVÄ: kunnanvaltuuston hyväksymispäivä ja pykälä]

Sisällys

Sisällys 2
1 KUNNANJOHTAJAN KATSAUS 4
2 YLEISPERUSTELUT 6
2.1 Kuntastrategia 6
2.1.1 Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 7
2.2 Toimintaympäristö ja taloudellinen kehitys 7
2.2.1 Kansantalouden kehitys 7
2.2.2 Kuntatalouden kehitys 7
2.2.3 Aluetalouden kehitys 8
2.2.4 Sonkajärven kunnan kehitys 8
2.3 Ilmastobudjetti 10
2.3.1 Talousarvion ilmastotoimet 10
2.3.2 Ilmastotavoitteisiin liittyvät investoinnit 11
2.4 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta 11
2.4.1 Riskienhallintaprosessi 12
2.4.2 Keskeisimmät riskit 12
2.5 Kuntakonsernin toiminta ja talous 14
2.5.1 Sonkakoti Oy:n talousarvio 15
2.5.2 Sonkajärven Vesi Oy:n talousarvio 15
2.6 Talousarvion rakenne, sitovuus ja seuranta sekä tilivelvolliset 15
3 KÄYTTÖTALOUSOSA 19
3.1 Keskusvaalilautakunta 19
3.1.1 Vaalit 19
3.2 Tarkastuslautakunta 20
3.2.1 Tarkastustoimi 20
3.3 Kunnanhallitus ja valtuusto 21
3.3.1 Yleishallinto 21
3.3.2 Työllistäminen 22
3.3.3 Ruokapalvelu 23
3.3.4 Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen 24
3.3.5 Elinkeinojen kehittäminen 25
3.3.6 Kunnanhallitus ja valtuusto yhteensä 26
3.4 Sukevan aluelautakunta 26
3.4.1 Sukevan alueen palvelut 26
3.5 Sivistyslautakunta 27
3.5.1 Varhaiskasvatus 27
3.5.2 Koulutoimi 29
3.5.3 Joukkoliikenne 33

3.5.4 Vapaa sivistystoimi 34
3.5.5 Nuoriso- ja liikuntatoimi 37
3.5.6 Sivistyslautakunta yhteensä 39
3.6 Tekninen lautakunta 40
3.6.1 Tekninen toimi 40
3.6.2 Rakennusvalvonta 44
3.6.4 Tekninen lautakunta yhteensä 45
4 TULOSLASKELMAOSA 46
4.1 Tuloslaskelma 46
4.1.1 Toimintatuotot ja toimintakulut 47
4.1.2 Verotulot 48
4.1.3 Valtionosuudet 48
4.1.4 Rahoitustuotot ja -kulut 48
4.1.5 Satunnaiset erät 49
4.1.6 Tilinpäätössiirrot 49
5 INVESTOINTIOSA 50
5.1 Investointisuunnitelma 50
5.2 Investointien perustelut 52
6 RAHOITUSOSA 54
6.1 Rahoituslaskelma 54
7 TUNNUSLUVUT 56

1 KUNNANJOHTAJAN KATSAUS

Maailman tilanne on edelleen epävarma ja jännitteinen niin poliittisesti kuin taloudellisestikin. Ukrainan sota jatkuu eikä rauhanneuvottelut etene, Gazan kriisi pitkittyy ja Hormuzin tilanne on jännitteinen. Lisäksi Itämerellä ja Suomen itärajan tuntumassa Ukrainan sota heijastuu kasvaneena sotilaallisena liikehdintänä, kuten tietoliikennehäirintänä ja droonihavantoina.

Suomessa taloustilanne on edelleen vaikea. Polttoaineitten hinnat ovat kipurajoilla ja valtion talousarvion alijäämä ja velka ennätyssuuret. Työttömyydessä Suomi on peräti Euroopan ykkönen. Talouskasvua on maan hallitus luvannut jo pitkään ja tuloksetta, mutta ensi vuonna se on mahdollinen. Tällä hetkellä teollisuuden tilauskirjat ovat kasvaneet ja vienti vetänyt hyvin. Työllisyydenkin odotetaan kohentuvan hiljalleen vuoden mittaan. Hankalin tilanne on edelleen rakentamisessa, jossa ainoana valopilkkuna ovat olleet datakeskushankkeet ja infrarakentaminen.

Uusiutuvan energian hankkeet Ylä-Savossa ovat edenneet. Kiuruveden biokaasulaitos on valmistunut sekä tuulivoima- ja datakeskushankkeita on vireillä seutukunnassa useita. Mikäli hankkeet toteutuvat, on niillä merkittävä positiivinen vaikutus aluetalouteen. Ylä-Savon teollisuus sekä maa- ja metsätalous ovat edelleen Ylä-Savon talouden pohja.

Myös Sonkajärvellä on vireillä uusiutuvan energian hankkeita. Biokaasusta tehtiin erillinen selvitys tavoitelluksi biokaasun tuotannon ja käytön tilanteeksi vuonna 2040. Tuulivoimahankkeet ovat eri vaiheissa. Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimakaava on kunnanvaltuustossa hyväksytty.

Vuodelle 2027 suurimman epävarmuuden ja uhan luo Pohjois-Savon hyvinvointialueen valmistelemat muutokset. Muutokset koskevat Iisalmen toimintojen ja Sonkajärven laaja-alaisen terveysaseman toiminnan supistamista sekä Kipinän hoivayksikön lakkauttamista. Toimintojen lakkauttamis- ja supistamissuunnitelmia on merkittävästi koko Pohjois-Savon alueella. Mikäli suunnitellut muutokset toteutetaan, merkitsee se isoa terveyspalvelujen heikentymistä maaseutualueilla ja toimintojen keskittymistä Kuopioon. Hyvinvointialueen taloustilanne on vaikea ja se on jo ns. ennakollisen talouden ohjauksen menettelyssä. Säästöjen kohdentaminen lähipalveluihin ja kauas Kuopiosta tuntuu silti kohtuuttomalta.

Sonkajärven vuoden 2027 talousarvio ja taloussuunnitelma 2028-2029 ovat tasapainossa, mutta tilikausien arvioidut ylijäämät jäävät vain hyvin pieniksi, erityisesti vuosina 2028-2029. Lähtötilanne Sonkajärvellä on hyvä, sillä kuluvasta vuodesta odotetaan vielä kohtuullista tulosta. Vuonna 2027 talouden tunnusluvut ovat kunnossa; taseen kertynyttä ylijäämää on yli 17 miljoonaa euroa, velkaa on vain 255 euroa asukasta kohti ja maksuvalmius on hyvä. Vuoden 2027 investoinnit ovat noin 1,3 miljoonaa euroa. Investoinnit ovat lähinnä kuntainfran korjausinvestointeja ja ne on suunniteltu tehtävän kassavaroin.

Kunnallisten palveluitten osalta talousarvio jatkaa nykyistä määrää ja tasoa. Täällä on kuntakokoon nähden hyvät ja kattavat palvelut kuntastrategian mukaisesti sekä Sonkajärvellä että Sukevalla. Valmistelussa ollut rakennusvalvonnan yhteistyö Sonkajärven, Iisalmen ja Kiuruveden kanssa ei näillä näkymin toteudu vuonna 2027.

Näkymä tuleviin vuosiin on Sonkajärvellä kaksijakoinen. Kunnan oma toiminta ja talous on kunnossa, mutta hyvinvointialueen talous ja suunnitellut toimenpiteet sisältävät merkittävän riskin. Sosiaali- ja terveyspalveluitten heikentyvä saatavuus vaikuttaa voimakkaasti kuntien elinvoimaan. Kunnilta odotetaan elinvoimaa vahventavia tekoja, mutta tätä vastuuta ei hyvinvointialue näytä osaltaan kantavan. Kyse on kuitenkin yhteisten verovarojen vastuullisesta käytöstä, ei osaoptimoinnin sallimisesta.

Päättäjät valtakunnan, hyvinvointialueitten ja kuntien tasolla ovat vaativassa tehtävässä ja tilanteessa. Tämän hetken vaikeuksien edessä kaivataan taitoa kokonaisuuden hahmottamisessa, kokemusta aiempien päätösten vaikutuksista ja kykyä nähdä tavoiteltava tulevaisuus.

Simo Mäkinen

Kunnanjohtaja

2 YLEISPERUSTELUT

2.1 Kuntastrategia

Kunnanvaltuuston hyväksymä Sonkajärven kuntastrategia 2030 ohjaa kunnan toiminnan, palvelujen ja talouden suunnittelua. Strategian visiona on olla itsenäisesti vahva kunta Ylä-Savossa. Talousarvio 2027 toteuttaa strategian neljää painopistettä: Elinvoiman Sonkajärveä, Hyvinvoinnin Sonkajärveä, Yhteistyön Sonkajärveä sekä Kestävän kasvun Sonkajärveä.

Strategian toteuttamisen tueksi on kullekin painopisteelle laadittu strategiaohjelma, joka konkretisoi vuosina 2026-2027 toteutettavat toimenpiteet. Strategiaohjelmat päivitetään vuosille 2028-2029.

Strategian toteutumista seurataan ajantasaisesti Sonkajärven kunnan internet-sivuilla Tutki kuntaa -palvelussa. Lisäksi strategian toteutumisesta raportoidaan osavuosi- ja tilinpäätösraportoinnin yhteydessä.

Strategian toteutumisen arviointi

Strategian toteutumista kuvaavat mittarit osoittavat Sonkajärven kunnan vahvuutena olevan erityisesti talouden vakaa tila sekä kunnan palveluiden käyttöaste. Kunnan suhteellinen velkaantuneisuus, lainakanta, kertynyt ylijäämä sekä useat hyvinvointia kuvaavat tunnusluvut ovat tavoitetasolla tai tavoitetasoa paremmalla tasolla. Myös kirjasto-, liikunta-, kulttuuri- ja kansalaisopistopalveluiden käyttö sekä HyTe-kerroin osoittavat kunnan onnistuneen ylläpitämään kuntalaisten hyvinvointia tukevia palveluja.

Elinvoiman näkökulmasta alkutuotanto säilyttää edelleen merkittävän asemansa kunnan elinkeinorakenteessa. Maidon- ja lihantuotannon määrät sekä työpaikkaomavaraisuus vastaavat asetettuja tavoitteita. Samalla kuitenkin yritysten kokonaismäärä, työllisyysaste, yrittäjien tyytyväisyys ja lähiruoan käyttö jäävät tavoitetasosta. Vihreän siirtymän investointeihin liittyvien tavoitteiden toteutuminen on vielä alkuvaiheessa.

Hyvinvoinnin Sonkajärvi -painopisteessä lasten ja nuorten hyvinvointia koskevat mittarit antavat osittain ristiriitaisen kuvan. Alakouluikäisten tyytyväisyys omaan elämäänsä on tavoitetasoa korkeammalla, mutta syntyvyys, lasten osuus väestöstä, nuorten harrastaminen sekä osan nuorista kokema elämään tyytyväisyys jäävät asetetuista tavoitteista. Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden nuorten osuus on tavoitetasoa korkeampi, mikä korostaa ennaltaehkäisevän hyvinvointityön merkitystä.

Yhteistyön Sonkajärvi -painopisteessä useat tavoitetilat ovat vielä valmistelu- tai suunnitteluvaiheessa. Yhteistyö- ja vaikuttamissuunnitelman, markkinointi- ja viestintäsuunnitelman, oppilaitosyhteistyön sekä järjestöyhteistyön tavoitteiden toimeenpanoa jatketaan suunnitelmakaudella. Seudullisen rakennusvalvonnan valmistelu on käynnissä, mutta toteutus ei ole vielä valmis.

Kestävän kasvun Sonkajärvi -painopisteessä kunnan taloudelliset tunnusluvut ovat kokonaisuutena vahvat. Väestökehitys muodostaa kuitenkin edelleen keskeisen haasteen. Positiivista on, että väkiluvun väheneminen on hidastunut, ja muuttotase on tavoitellulla tasolla. Henkilöstön kouluttautumista koskevat tavoitteet ovat toteutuneet hyvin, kun taas sairauspoissaolojen määrä ja henkilöstökyselyjen vastausaktiivisuus edellyttävät edelleen kehittämistoimenpiteitä.

Talousarvion 2027 painopisteet strategian toteuttamisessa

Vuoden 2027 talousarviossa painotetaan:

- yritystoiminnan, työpaikkojen ja vihreän siirtymän investointien edellytysten vahvistamista,
- lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin tukemista,
- yhteistyö- ja vaikuttamisrakenteiden käytännön toimeenpanoa,
- henkilöstön hyvinvointia ja osaamisen kehittämistä sekä
- kunnan talouden tasapainon, investointikyvyn ja kilpailukyvyn turvaamista.

2.1.1 Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma

Sonkajärven kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä ohjaavat laaja hyvinvointikertomus vuosilta 2021–2024 ja hyvinvointisuunnitelma vuosille 2026–2029 sekä vuoden 2025 hyvinvointiraportti. Asiakirjat on hyväksytty kunnanvaltuustossa 8.6.2026. Hyvinvointityö kuuluu kunnan kaikille toimialoille ja kytkeytyy erityisesti varhaiskasvatukseen, koulutukseen, kulttuuri-, kirjasto-, nuoriso- ja liikuntapalveluihin, osallisuuden vahvistamiseen sekä turvalliseen ja saavutettavaan elinympäristöön.

Vuoden 2025 raportointi osoittaa, että Sonkajärvellä on käytössä laaja joukko kuntalaisten hyvinvointia tukevia palveluja ja yhteistyörakenteita. HyTe-työryhmä, hyvinvointikoordinaattori, nuorisovaltuusto, vanhus- ja vammaisneuvosto, Sukevan aluelautakunta sekä kylä- ja yhdistysparlamentti tukevat toimialojen välistä yhteistyötä ja kuntalaisten osallistumista. Vuonna 2025 hyvinvointityötä toteutettiin muun muassa varhaiskasvatuksen ja koulutuksen hankkeissa, etsivässä nuorisotyössä, Perheentalo-toiminnassa sekä ikääntyneiden liikuntaneuvonnassa.

Hyvinvointityön tavoitteina vuosille 2026–2029 ovat kuntalaisten hyvinvoinnin, omaehtoisen harrastamisen ja osallisuuden sekä turvallisuuden edistäminen, elämänhallinnan tukeminen ja terveyden edistäminen. Lisäksi tavoitteena on, että kuntajohto tukee hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä.

2.2 Toimintaympäristö ja taloudellinen kehitys

2.2.1 Kansantalouden kehitys

Valtiovarainministeriön syksyn 2026 taloudellisen katsauksen mukaan Suomen talous on kääntynyt aiempaa vahvempaan kasvuun. Bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan vuonna 2026 yhteensä 1,6 prosenttia, vuonna 2027 yhteensä 1,8 prosenttia ja vuonna 2028 yhteensä 1,5 prosenttia. Kasvua tukevat erityisesti vienti, investoinnit, datakeskushankkeet, puolustushankinnat ja energiasiirtymä. Kotitalouksien kulutus elpyy vähitellen ostovoiman vahvistuessa, mutta kuluttajien varovaisuus, heikko työllisyystilanne ja kustannuskehitys rajoittavat kasvua.

Työllisyys heikkenee vielä vuonna 2026 ja työttömyysasteen arvioidaan nousevan 10,3 prosenttiin, mutta työllisyyden ennakoidaan kääntyvän kasvuun vuodesta 2027 alkaen. Julkisen talouden näkymä pysyy heikkona: julkisyhteisöjen alijäämä on vuonna 2026 yhteensä 4,2 prosenttia ja vuonna 2027 yhteensä 4,5 prosenttia suhteessa BKT:hen. Velkasuhteen arvioidaan nousevan lähes 98 prosenttiin vuonna 2030.

Kuntatalouden kannalta keskeistä on, että palkka- ja kustannuskehitys, työttömyyden pitkittyminen sekä valtionosuuksiin ja verotuloihin liittyvä epävarmuus edellyttävät varovaista taloussuunnittelua ja menokehityksen jatkuvaa seurantaa.

Lähde: Valtiovarainministeriö, Taloudellinen katsaus, syksy 2026, Valtiovarainministeriön julkaisuja 2026:35, julkaistu 21.9.2026.

2.2.2 Kuntatalouden kehitys

Valtiovarainministeriön syksyn 2026 taloudellisen katsauksen mukaan kuntahallinnon rahoitusasema pysyy alijäämäisenä koko ennustejakson ajan. Vuonna 2026 alijäämän arvioidaan olevan 0,3 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen. Vuonna 2027 alijäämä syvenee 0,4 prosenttiin. Talouden epätasapainoa ylläpitävät kulutusmenojen kasvu, korkea investointitaso ja valtionosuusleikkaukset. Kulutusmenojen arvioidaan kasvavan vuonna 2027 yhteensä 3,6 prosenttia pääosin hintojen nousun vuoksi. Kunta-alan palkankorotukset ovat suurimmillaan vuosina 2027–2028, ja kuntasektorin ansiotason ennakoidaan nousevan yleistä ansiotasoa nopeammin.

TE-palvelu-uudistus ja kuntien laajentunut vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta ovat lisänneet kuntatalouden suhdanneherkkyyttä. Työllisyyskehitys vaikuttaa sekä verotuloihin että työttömyysmenoihin. Kuntien rahoitusosuus kasvaa työttömyyden pitkittyessä, ja työttömyysetuuksien rahoitusmenojen arvioidaan pysyvän korkealla tasolla koko ennustejakson ajan.

Sivistys- ja kulttuuripalvelujen yhteenlaskettu palvelutarve vähenee, mutta palveluverkon, henkilöstörakenteen ja lakisääteisten velvoitteiden jäykkyydet hidastavat menojen sopeutumista. Lisäksi varhaiskasvatuksen osallistumisaste ja erityisen tuen tarve ovat kasvaneet.

Kuntien verotulojen kasvun arvioidaan kiihtyvän vuonna 2026 yhteensä 5,0 prosenttiin ja tasoittuvan vuosina 2027–2030 keskimäärin 3,7 prosenttiin vuodessa. Vuonna 2027 valtion tulonsiirtojen kasvua hidastavat valtionosuuksien indeksijarru ja sen kertaluonteinen korotus. Valtionosuuksia pienentää myös vuosien 2027–2030 kustannustenjaon tarkistus. Osan määräaikaisista valtionosuusleikkauksista päättyminen vahvistaa tulonsiirtoja vuodesta 2028 lähtien. Väestökehitys eriyttää kuntia: muuttotappiokuntien tulopohja heikkenee, kun taas kasvukeskusten väestönkasvu ylläpitää investointitarpeita. Kuntahallinnon investointien arvioidaan säilyvän kokonaisuutena korkealla tasolla.

Katsauksen mukaan kuntatalouden ennusteen keskeiset riskit liittyvät työllisyyteen, verotuloihin, kustannuskehitykseen ja kuntien sopeutustoimien onnistumiseen. Palveluverkon ja henkilöstömenojen ennakoitua onnistuneempi sopeuttaminen voi vahvistaa rahoitusasemaa. Työllisyystilanteen heikkeneminen tai sopeutustoimien viivästyminen voi puolestaan kasvattaa menoja ja heikentää tuloja.

Lähde: Valtiovarainministeriö, Taloudellinen katsaus, syksy 2026, Valtiovarainministeriön julkaisuja 2026:35, julkaistu 21.9.2026.

2.2.3 Aluetalouden kehitys

KEHA-keskuksen kevään 2026 Alueelliset kehitysnäkymät -julkaisun mukaan Pohjois-Savon elinkeinoelämän vahvuuksia ovat kansainvälisesti toimivat vientiyritykset, vahva perheyrityskanta, teknologia- ja metalliteollisuus, elintarviketuotanto, puunjalostus sekä energia- ja luonnonvara-alat. Ylä-Savossa korostuvat metalli- ja teknologia-alan veturiyritykset ja niiden alihankintaverkosto sekä maidon- ja muun elintarviketuotannon merkitys. Vuoden 2025 ensimmäisellä puoliskolla Pohjois-Savon liikevaihto kääntyi hienoiseen kasvuun ja vienti elpyi selvästi, mutta toimintaympäristöä leimaavat edelleen epävarmuus, heikko kysyntä ja investointien ajoittumiseen liittyvät riskit.

Maakunnan pitkän aikavälin investointiaikeet ovat vahvat. Julkaisun mukaan Pohjois-Savossa on käynnissä ja suunnitteilla yli 11 miljardin euron investointikokonaisuus, ja kauppakamarin selvityksessä vuosien 2024–2035 investointisuunnitelmien arvo on 13,1 miljardia euroa. Hankkeet painottuvat erityisesti vihreään siirtymään, puhtaaseen energiaan, datakeskuksiin, teollisiin tuotantoinvestointeihin sekä kone- ja laiteinvestointeihin. Investointien toteutuminen riippuu kuitenkin rahoituksesta, luvituksesta, markkinatilanteesta, sähköverkon ja muun infrastruktuurin kapasiteetista sekä osaavan työvoiman saatavuudesta.

Väestökehitys on keskeinen aluetalouden haaste. Pohjois-Savon väkiluku kääntyi vuoden 2025 ennakkotietojen mukaan hienoiseen laskuun, ja väestön väheneminen koskee erityisesti Kuopion seudun ulkopuolisia alueita. Ylä-Savossa väestö väheni vuonna 2025 selvästi, mikä korostaa työikäisen väestön, osaavan työvoiman ja pitovoiman merkitystä. Samalla työttömyys on pysynyt korkealla tasolla ja erityisesti nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyys edellyttävät kohdennettuja toimia. Työvoiman kysyntä on lyhyellä aikavälillä varovaista, mutta investointien edetessä osaajatarpeet voivat kasvaa nopeasti.

Sonkajärven näkökulmasta aluetalouden kehityksessä korostuvat Ylä-Savon teollisuuden, maa- ja metsätalouden sekä elintarviketuotannon toimintaedellytykset ja niiden vaikutukset paikalliseen yritystoimintaan ja työllisyyteen. Seudullisten yritysverkostojen ja investointien vahvistuminen voi luoda mahdollisuuksia myös Sonkajärven yrityksille. Uusiutuvan energian, maaseutuelinkeinojen ja paikallisen jalostuksen hankkeet voivat monipuolistaa kunnan elinkeinorakennetta ja vahvistaa veropohjaa. Väestön ja työikäisten määrän väheneminen puolestaan korostaa osaavan työvoiman saatavuuden, yritysten jatkuvuuden sekä kunnan veto- ja pitovoiman merkitystä.

Lähde: KEHA-keskus, Alueelliset kehitysnäkymät, kevät 2026, KEHA-keskuksen julkaisuja 3/2026, julkaistu 6.5.2026.

2.2.4 Sonkajärven kunnan kehitys

Sonkajärven toimintaympäristön keskeisiä muutostekijöitä ovat väestön väheneminen ja ikääntyminen, työikäisen väestön supistuminen, työllisyyden kehitys sekä kunnan rahoituspohjan muutokset. Sonkajärven asukasluku oli elokuussa 2026 yhteensä 3 482. Tammi–elokuussa väkiluku väheni 39 henkilöllä: syntyneitä oli 10 ja kuolleita 51, kuntien välinen nettomuutto oli +5 ja nettomaahanmuutto -1. Väestön keski-ikä oli 52,5 vuotta. Tilastokeskuksen vuoden 2024 väestöennuste osoittaa väkiluvun ja erityisesti työikäisen väestön määrän alenevan edelleen vuoteen 2045.

Väestökehitys vaikuttaa kunnan talouteen sekä tulojen että palvelujen kautta. Työikäisten ja lasten määrän väheneminen kaventaa pitkällä aikavälillä veropohjaa ja muuttaa varhaiskasvatuksen ja

koulutuksen palvelutarvetta. Ikääntyminen lisää tarvetta saavutettavalle elinympäristölle, liikunta- ja kulttuuripalveluille, hyvinvoinnin edistämiselle sekä yhteistyölle hyvinvointialueen kanssa. Palveluverkon ja toimitilojen mitoituksessa on huomioitava, etteivät kustannukset alene automaattisesti samassa suhteessa väestön kanssa.

Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan 0–15-vuotiaiden määrä vähenee edelleen. Kehitys edellyttää varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilöstön, opetusryhmien, toimitilojen ja kuljetusten ennakoivaa yhteensovittamista. Lapsimäärän väheneminen ei kuitenkaan vähennä kustannuksia suoraviivaisesti, sillä palvelujen saavutettavuus, tuen tarpeet ja lakisääteiset velvoitteet on turvattava myös pienenevissä ikäluokissa. Ratkaisut tulee perustaa ikäluokkakohtaiseen ennusteeseen, toteutuneisiin lapsi- ja oppilasmääriin sekä palvelujen laatu- ja kustannusvaikutusten arviointiin.

Lasten määrän väheneminen muodostaa myös valtionosuusrahoitukseen kohdistuvan rakenteellisen riskin. Peruspalvelujen valtionosuuden laskennallisissa kustannuksissa painottuvat lapsi-ikäluokat, joten niiden pieneneminen alentaa ikärakenteeseen perustuvaa laskentapohjaa muiden tekijöiden pysyessä ennallaan.

Väestöennusteissa 75–84-vuotiaiden määrä kasvaa vuoden 2025 noin 490 henkilöstä noin 580 henkilöön 2030-luvun alussa. Vähintään 85-vuotiaiden määrä kasvaa noin 165 henkilöstä noin 240 henkilöön vuonna 2035 ja noin 310 henkilöön vuonna 2045. Kehitys korostaa kasvavaan hoidon, hoivan ja kotona asumisen tuen tarpeeseen varautumista. Sonkajärven kunnanhallituksen 26.10.2026 kannanotossa kuvattua Pohjois-Savon hyvinvointialueen suunnitelmaa vähentää ympärivuorokautisen palveluasumisen paikkoja Sonkajärvellä on arvioitava tätä kehitystä vasten. Sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisvastuu kuuluu hyvinvointialueelle; kunnan tehtävissä korostuvat hyvinvoinnin edistäminen, esteettömän asumisen ja elinympäristön kehittäminen sekä palvelujen yhteensovittaminen hyvinvointialueen kanssa.

Kunnan vuokratulojen näkökulmasta terveyskeskuksen toiminnan supistamissuunnitelma ja ympärivuorokautisen palveluasumisen paikkojen vähentämissuunnitelma muodostavat taloudellisen riskin, mikäli ne johtavat kunnalta vuokrattujen tilojen vähentämiseen tai vuokrasopimusten päättymiseen. Hyvinvointialueen tavoittelema säästö ei merkitse vastaavaa julkisen talouden kokonaissäästöä, jos kustannuksia jää kunnan kannettavaksi.

Syyskuussa 2026 Sonkajärven työttömyysaste oli 9,7 prosenttia. Työttömiä oli 139, joista pitkäaikaistyöttömiä 50 ja alle 25-vuotiaita 11. Avoimia työpaikkoja oli kuusi. Kunnan osarahoittaman työttömyysturvan kertymä oli syyskuun lopussa 302 079 euroa, enemmän kuin vastaavana ajankohtana vuonna 2025. Työllisyyden vahvistaminen vähentää rahoitusvastuuta ja tukee verotuloja. Palvelut järjestetään osana Ylä-Savon työllisyysaluetta, mutta kunnan omilla elinvoima-, yritys- ja hyvinvointitoimilla on tärkeä täydentävä rooli.

Yrityskanta oli kesäkuussa 2026 yhteensä 260 yritystä. Työpaikkojen määrä on pitkällä aikavälillä vähentynyt, mutta paikallinen elinkeinorakenne on monipuolinen: merkittäviä toimijoita on muun muassa julkisissa palveluissa, rikosseuraamusalalla, infrarakentamisessa, kuljetuksessa, hoivapalveluissa sekä maa- ja metsätaloudessa. Uusiutuvan energian, maaseutuelinkeinojen ja paikallisen jalostuksen hankkeet voivat vahvistaa investointeja ja veropohjaa.

Talousarviossa vuoden 2027 verotuloiksi arvioidaan 8,770 milj. euroa; vuoden 2028 verotuloarvio on 9,015 milj. euroa ja vuoden 2029 verotuloarvio 9,235 milj. euroa. Valtionosuuksiksi arvioidaan 4,637 milj. euroa vuodessa vuosina 2027–2029. Toimintakulujen kasvuoletus on vuonna 2027 yhteensä 3,5 prosenttia; vuonna 2028 kasvuoletus on 3,6 prosenttia ja vuonna 2029 vastaavasti 2,8 prosenttia. Toimintatuottojen kasvuoletus on yksi prosentti vuodessa. Talousarvion mukaan vuoden 2027 vuosikate on 1,644 milj. euroa ja tilikauden ylijäämä 0,591 milj. euroa. Vero- ja valtionosuusarvioihin liittyy epävarmuutta, ja arvioita päivitetään talousarvion toteutumisen seurannan yhteydessä.

Henkilöstökuluissa vuoden 2027 palkkojen nousuoletus on 3,5 prosenttia. Työikäisen väestön väheneminen lisää rekrytointi- ja osaamisriskiä erityisesti tehtävissä, joissa sijais- ja asiantuntijatarjonta on niukkaa. Henkilöstösuunnittelussa korostuvat ennakointi, osaamisen kehittäminen, työhyvinvointi ja palveluprosessien tarkoituksenmukainen järjestäminen.

Vuoden 2027 investointien nettoinvestoinnit ovat -1,3 milj. euroa. Teknisen lautakunnan vuosien 2026–2035 investointisuunnitelmassa nettoinvestoinnit ovat yhteensä 11,113 milj. euroa eli keskimäärin noin 1,111 milj. euroa vuodessa. Kunnan vahva lähtötilanne antaa liikkumavaraa välttämättömiin

investointeihin. Väestön ja lapsimäärän väheneminen sekä hyvinvointialueen tilaratkaisuihin liittyvä vuokratuloriski edellyttävät kuitenkin erityistä harkintaa kaikissa investoinneissa.

Kunnan lähtötilanne on vahva: vuoden 2025 kertynyt ylijäämä oli 4 428 euroa asukasta kohti, konsernin kertynyt ylijäämä 4 797 euroa asukasta kohti, konsernin vuosikate suhteessa poistoihin 186 %, kunnan tuloveroprosentti 8,60, konsernin lainat ja vastuut 1 971 euroa asukasta kohti ja konsernin laskennallinen lainanhoitokate 4,0. Tunnusluvut eivät kuitenkaan poista rakenteellisia riskejä.

Olennaisimmat epävarmuudet liittyvät väestö- ja työllisyyskehitykseen, valtionosuuksien ja verotulojen ennusteisiin, kustannus- ja palkkakehitykseen, työttömyysturvan rahoitusvastuuseen, kiinteistökannan sopeuttamiseen sekä investointien kustannuksiin. Talouden kestävyyttä turvataan realistisella budjetoinnilla, ennakoivalla palvelu- ja henkilöstösuunnittelulla, investointien priorisoinnilla ja elinvoimaa vahvistavilla toimilla.

2.3 Ilmastobudjetti

Ilmastobudjetti kokoaa vuoden 2027 talousarvioon ja vuosien 2028–2029 taloussuunnitelmaan sisältyvät toimenpiteet ja investoinnit, joilla on yhteys ilmastonmuutoksen hillintään, hiilinieluihin, resurssitehokkuuteen tai ilmastonmuutokseen sopeutumiseen. Luku ei sisällä uusia määrärahoja, investointeja tai toiminnallisia velvoitteita, vaan tekee talousarvion ilmastokytkennät näkyviksi.

Sonkajärven tavoitteena on olla hiilineutraali vuonna 2035 vähentämällä kasvihuonekaasupäästöjä 80 prosenttia vuoden 2007 tasosta sekä sitomalla jäljelle jäävät päästöt hiilinieluihin ja -varastoihin. Talousarviossa ilmastotyö liittyy erityisesti kuntastrategian Elinvoiman Sonkajärvi- ja Kestävän kasvun Sonkajärvi -painopisteisiin, vihreän siirtymän investointiedellytyksiin, kestävään talouteen ja kunnan omaisuuden pitkäjänteiseen hoitoon.

Ilmastobudjetin toimet on ryhmitelty Sonkajärven ilmastosuunnitelman painopisteiden mukaisesti. Euromäärä esitetään vain silloin, kun toimenpiteelle tai investoinnille on talousarviossa yksilöity määräraha. Muutoin toimi toteutetaan osana toimialan hyväksyttyä toimintaa ja määrärahaa.

2.3.1 Talousarvion ilmastotoimet

Painopiste	Talousarvioon sisältyvä toimi 2027	Vastuutaho	Määräraha / seuranta	Talousarvion kohta
Elinvoimainen maatalous ja kestävä ruokajärjestelmä	Lähiruoan käyttöä lisätään talousarvion puitteissa.	Ruokapalvelu	Lähiruoan käyttöasteen tavoite 25 %.	luku 3.3.3 Ruokapalvelu
Vähähiilinen liikkuminen ja toimiva kuntarakenne	PALI-liikenteen käyttöä tehostetaan lisäämällä kuntalaisten tietoisuutta palvelusta ja sovittamalla liikennettä yhteen koulukuljetusten kanssa.	Sivistyslautakunta / joukkoliikenne	Joukkoliikenteen toimintakulut 51 000 euroa vuonna 2027.	luku 3.5.3 Joukkoliikenne
Kestävä energiantuotanto ja -kulutus sekä rakentaminen	Kiinteistöjen veden, lämmön ja sähkön kulutusta seurataan rakennusautomaatiolla. Kunnossapito ja peruskorjaukset perustuvat kuntoarvioihin, ylläpidon seurantaan, kiinteistöstrategiaan ja investointiohjelmaan.	Tekninen toimi	Sisältyy teknisen toimen määrärahoihin; seuranta kulutustiedoilla.	luku 3.6.1 Tekninen toimi, Tilapalvelu
Metsien kokonaiskestävyys ja luonnon monimuotoisuus	Kunnan metsäsuunnitelma päivitetään ja puistometsille sekä rakentamattomille kaavatonteille laaditaan puistometsäsuunnitelma.	Tekninen toimi	Sisältyy teknisen toimen määrärahoihin; suunnitelmat toimielinkäsittelyyn keväällä 2027.	luku 3.6.1 Tekninen toimi

Painopiste	Talousarvioon sisältyvä toimi 2027	Vastuutaho	Määräraha / seuranta	Talousarvion kohta
Ilmastonmuutokseen sopeutuminen	Vesihuoltosuunnitelma laaditaan yhteistyössä vesihuollon toimijoiden kanssa. Hulevesien hallintaa ylläpidetään ja kehitetään.	Tekninen toimi	Sisältyy vesihuollon ja teknisen toimen määrärahoihin.	luku 3.6.1 Tekninen toimi

2.3.2 Ilmastotavoitteisiin liittyvät investoinnit

Investointi	Ilmastokytkentä	TA 2027, 1 000 €	TS 2028, 1 000 €	TS 2029, 1 000 €
Aurinkopaneelien hankinta ja asennus kunnan omistamiin kiinteistöihin	Uusiutuvan energian tuotanto ja energiaomavaraisuus	80	100	0
Koulukeskuksen salin ikkunoiden uusiminen	Rakennuksen energiatehokkuus ja käyttöolosuhteet	80	0	0
Sonkapirtin vesijohtojen ja kiinteistöautomaation uusiminen	Veden- ja energiankulutuksen hallinta sekä toimintavarmuus	30	0	0
Hulevesiviemärin korjaus ja uudisrakentaminen	Sopeutuminen lisääntyvään sadantaan ja hulevesiriskeihin	15	20	20
Risulaanin rakentaminen	Puutarhajätteen erilliskeräys ja materiaalikierto	15	0	0

Investointien ilmastovaikutukset arvioidaan tässä vaiheessa laadullisesti. Toteutumisen seurannassa hyödynnetään investointien toteumatietoja sekä soveltuvin osin energiankulutuksen, vedenkulutuksen, uusiutuvan energian tuotannon, lähiruoan käyttöasteen ja hulevesijärjestelmien toteutuksen tietoja.

2.4 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat osa Sonkajärven kunnan johtamisjärjestelmää, taloudenhoitoa ja päivittäistä toimintaa. Niiden tarkoituksena on tukea kuntastrategian ja talousarvion tavoitteiden saavuttamista sekä varmistaa toiminnan lainmukaisuus, taloudellisuus ja tuloksellisuus, päätöksenteon ja raportoinnin tiedon riittävyys ja luotettavuus, omaisuuden ja voimavarojen turvaaminen sekä palvelujen jatkuvuus. Valvonta ja riskienhallinta koskevat kunnan ja kuntakonsernin toimielimiä, tilivelvollisia viranhaltijoita, esihenkilöitä ja muuta henkilöstöä tehtävien ja toimivallan mukaisesti.

Valtuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Kunnanhallitus ja kunnanjohtaja vastaavat operatiivisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä osana hallinnon ja taloudenhoidon johtamista. Toimielimet ja niiden esittelijät huolehtivat riskienhallinnan järjestämisestä omilla tehtäväalueillaan hyväksyttyjen ohjeiden mukaisesti. Sisäinen valvonta toteutuu muun muassa toimivaltamääräysten, työnjaon, päätöksenteon, talouden ja toiminnan seurannan, sopimus- ja omaisuushallinnan, tietoturvan sekä poikkeamista raportoinnin kautta.

Vuoden 2027 talousarviossa riskienhallinta kytketään tavoitteisiin, määrärahoihin, investointeihin ja toimintaympäristön muutoksiin. Talousarvion ennakoiva riskikuva ei korvaa toimielinten yksityiskohtaista riskienhallintaohjelmaa eikä toimintakertomuksessa annettavaa toteumaraportointia. Sisäisen valvonnan painopisteet vuodelle 2027 ovat sopimushallinnan ja varautumisen kehittäminen.

2.4.1 Riskienhallintaprosessi

Sonkajärven riskienhallintaprosessi kytkeytyy kuntastrategiaan, talousarvioon ja tilinpäätökseen. Prosessi etenee seuraavissa kahdeksassa vaiheessa:

1. Toimintaympäristön määritteleminen. Sisäisestä ja ulkoisesta toimintaympäristöstä tunnistetaan tavoitteisiin ja perustehtäviin vaikuttavat muutokset.

2. Tavoitteiden asettaminen ja perustehtävien määrittely. Strategiset tavoitteet täsmennetään talousarviossa, ja riskit arvioidaan suhteessa niihin ja lakisääteisiin tehtäviin.

3. Riskien tunnistaminen. Riskit ja mahdollisuudet tunnistetaan vuosittain itsearviointina sekä aina toimintaympäristön olennaisesti muuttuessa.

4. Riskien arvioiminen. Jokaisesta riskistä arvioidaan todennäköisyys ja vaikutus asteikolla 1–4. Todennäköisyysluokat ovat epätodennäköinen (1), kohtalaisen todennäköinen (2), todennäköinen (3) ja erittäin todennäköinen (4). Vaikutusluokat ovat vähäinen (1), kohtalainen (2), merkittävä (3) ja kriittinen (4). Riskiluku saadaan kertomalla todennäköisyys ja vaikutus.

5. Riskeihin vastaaminen. Riskit priorisoidaan ja niille valitaan hallintatapa. Hallintatoimien tavoitteena on saattaa jäännösriski hyväksyttävälle tasolle.

6. Valvontatoimenpiteet. Valitut hallintatoimet viedään käytännön vastuiksi ja menettelyiksi.

7. Raportointi. Riskienhallinnan toimeenpanosta, tuloksellisuudesta ja olennaisimmista riskeistä raportoidaan toimintakertomuksessa. Merkittävistä uusista riskeistä raportoidaan kesken tilikauden välittömästi asianomaiselle toimielimelle.

8. Seuranta. Hallintatoimien toteutumista, riskitason muutosta ja menettelyjen tehokkuutta seurataan ja riskienhallintaa kehitetään havaintojen perusteella.

Vaiheet 1–2 dokumentoidaan kuntastrategiaan ja vuosittaiseen talousarvioon. Vaiheet 3–6 dokumentoidaan toimielintason riskienhallintaohjelmaan, joka päivitetään vuosittain ja käsitellään asianomaisessa toimielimessä talousarviovuoden keväällä sekä tarvittaessa. Ohjelmaan kirjataan tavoite tai perustehtävä, riskikuvaus, brutto- ja jäännösriskin todennäköisyys, vaikutus ja riskiluku, hallintatoimet sekä riskin omistaja. Vaiheet 7–8 toteutetaan tilinpäätösprosessin yhteydessä.

2.4.2 Keskeisimmät riskit

Alla esitetään Sonkajärven kunnan vuoden 2027 olennaiset riskikokonaisuudet. Lisäksi toimielimet laativat omat tarkemmat riskienhallintaohjelmansa.

Riskikokonaisuus ja riskitapahtuma	Hallinnan lähtökohta	Lisätoimi, vastuu ja seuranta
Strateginen ja toimintaympäristöriski. Väestön väheneminen, ikääntyminen ja työikäisen väestön supistuminen voivat heikentää tavoitteiden toteutumista, veropohjaa ja palvelujen tarkoituksenmukaista mitoitusta.	Strategia-, talousarvio- ja palveluverkkoseuranta; väestö- ja palvelutarvetiedon hyödyntäminen.	Päivitetään vaikutusarvio talousarvion ja palveluratkaisujen yhteydessä. Vastuu: kunnanhallitus ja toimielimet tehtäväalueittain. Seuranta: osavuosi- ja tilinpäätösraportointi.
Taloudellinen riski. Verotulo-, valtionosuus-, rahoitustuotto- ja kustannusennusteiden muutokset voivat heikentää vuosikatetta ja taloussuunnitelman tasapainoa.	Talousarvioraami, kuukausiseuranta ja ennusteiden päivitys.	Reagoidaan olennaisiin poikkeamiin. Vastuu: kunnanhallitus, talous- ja hallintojohto ja toimielimet. Seuranta: talousraportointi.
Toiminnallinen ja palvelujen jatkuvuusriski. Häiriö palveluketjussa, ostopalvelussa, tietojärjestelmässä tai yhteistyörakenteessa voi keskeyttää tai heikentää lakisääteisiä ja kriittisiä palveluja.	Sisäinen valvonta, sopimushallinta, varautuminen ja jatkuvuuden hallinta.	Tarkistetaan kriittisten palvelujen vastuut, sijaisjärjestelyt ja jatkuvuusmenettelyt.
Henkilöstöriski. Avainosaamisen saatavuus, henkilöstön vaihtuvuus, työkyky tai riittämättömät sijaisjärjestelyt voivat vaarantaa tehtävien hoidon ja lisätä kustannuksia.	Henkilöstö- ja taloussuunnittelu, toimiva työterveyshuoltoyhteistyö, perehdytys ja osaamisen kehittäminen.	Tunnistetaan kriittiset tehtävät ja osaamiset sekä arvioidaan varahenkilö- ja rekrytointitarpeet. Vastuu: toimielimet ja esihenkilöt. Seuranta: henkilöstö- ja talousraportointi.

Riskikokonaisuus ja riskitapahtuma	Hallinnan lähtökohta	Lisätoimi, vastuu ja seuranta
Omaisuus- ja investointiriski. Kiinteistöjen ja infrastruktuurin korjausvelka, vahingot tai investointien kustannus- ja aikataulupoikkeamat voivat lisätä käyttötalouden menoja ja heikentää palvelujen jatkuvuutta.	Kunnossapito, investointisuunnittelu, hankekohtainen seuranta, vakuuttaminen ja päätöksenteko.	Seurataan investointien riskejä. Vastuu: tekninen toimiala ja hankkeesta vastaava toimielin. Seuranta: investointiraportointi.
Sopimus- ja hankintariski. Puutteellinen valmistelu, vastuunjako, sopimusehto tai toimittajariippuvuus voi aiheuttaa kustannuksia, toimintahäiriöitä tai oikeudellisia seuraamuksia.	Toimivaltamääräykset, hankinta- ja sopimusmenettelyt sekä päätöksenteon valvonta.	Varmistetaan olennaisten sopimusten vastuut, määräajat, valvonta ja jatkuvuusehdot. Vastuu: sopimuksen omistava toimielin tai viranhaltija. Seuranta: sopimukset.
Tieto- ja kyberturvariski. Tietojärjestelmä- tai tietoturvahäiriö, inhimillinen virhe tai palveluntuottajan häiriö voi vaarantaa tiedon luottamuksellisuuden, eheyden, saatavuuden ja palvelujen jatkuvuuden.	Tietoturvan sisäinen valvonta, käyttöoikeuksien hallinta, ohjeistus, varautuminen ja palveluntuottajien hallinta.	Arvioidaan kriittisten järjestelmien jatkuvuus ja henkilöstön ohjeistuksen ajantasaisuus. Vastuu: Savon ICT, kunnanhallitus. Seuranta: poikkeamaraportointi
Varautumis- ja turvallisuusriski. Laaja häiriötilanne, energia- tai tietoliikennehäiriö, toimitusketjun katkos tai muu poikkeama voi keskeyttää palveluja ja kasvattaa kustannuksia.	Valmius- ja varautumisjärjestelyt, yhteistyö viranomaisten ja palveluntuottajien kanssa sekä jatkuvuuden hallinta.	Yhteensovitetaan talousarvion resurssit kriittisten palvelujen varautumistarpeisiin. Vastuu: kunnanhallitus ja toimialat tehtäviensä mukaisesti. Seuranta: varautumisen raportointi.
Konserniriski. Tytäryhteisön talouden, rahoituksen, omaisuuden tai toiminnan heikentyminen voi vaikuttaa kunnan talouteen, vastuisiin ja palveluihin.	Omistajaohjaus, tavoitteet, raportointi ja konsernivalvonta.	Tarkennetaan yhteisökohtaiset talous-, rahoitus- ja toiminnalliset riskit sekä raportointi konserniohjauksessa. Vastuu: kunnanhallitus ja yhteisöjen johto toimivaltansa mukaisesti.
Lainmukaisuus- ja päätöksentekoriski. Lainsäädännön, toimivallan, esteellisyyden, julkisuuden, tietosuojan tai päätösten täytäntöönpanon virhe voi aiheuttaa muutoksenhakua, viivettä, kustannuksia tai luottamuksen heikentymistä.	Hallintosääntö, sisäisen valvonnan ohje, valmistelu-, päätös- ja tiedoksiantomenettelyt sekä esihenkilövalvonta.	Pidetään ohjeistus ja osaaminen ajan tasalla lainsäädännön muuttuessa. Vastuu: toimielimet, esittelijät ja esihenkilöt. Seuranta: päätöksenteon ja sisäisen valvonnan raportointi.

2.5 Kuntakonsernin toiminta ja talous

Sonkajärven kuntakonsernin emoyhteisönä toimii Sonkajärven kunta, jonka kokonaan omistamia tytäryhteisöjä ovat Sonkakoti Oy ja Sonkajärven Vesi Oy. Kunnalla on lisäksi 25,78 prosentin omistusosuus osakkuusyhteisö Sukevan Liikekeskus Oy:ssä. Kuntayhtymäosuudet ovat Ylä-Savon koulutus ky:ssä 8,62 prosenttia ja Pohjois-Savon liitossa 1,20 prosenttia. Rakennekuvassa esitetään tytäryhteisöjen lisäksi kunnan osakkuusyhteisö ja kuntayhtymäosuudet tilanteessa 31.12.2025.

Tytäryhteisöistä Sonkakoti Oy vastaa kunnan vuokra-asuntokannan ylläpidosta ja kehittämisestä. Sonkajärven Vesi Oy vastaa puolestaan toiminta-alueellaan vedenjakelusta sekä jätevesien johtamisesta ja käsittelystä.

Konserniyhteisöjen tulee raportoida toiminnastaan, taloudestaan, tavoitteiden toteutumisesta ja olennaisista riskeistä kunnan konserniohjauksen edellyttämällä tavalla. Talousarvion ennakoiva tarkastelu ei korvaa tilikauden aikaista seurantaa eikä toimintakertomuksessa annettavaa konsernin toteumaraportointia. Olennaiset muutokset talouteen, rahoitukseen, palvelujen jatkuvuuteen tai kunnan vastuisiin saatetaan viipymättä konsernijohdon tietoon.

Kuntakonsernille asetettavat tavoitteet	TP 2025	TA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Kertynyt ylijäämä/asukas, euroa	4 797	>0	**>0**	>0	>0
Vuosikate/poistot, %	186	>80	**>80**	>80	>80
Lainat ja vastuut/asukas, euroa	1 971	<10 000	**<10 000**	<10 000	<10 000
Laskennallinen lainanhoitokate	4,0	>0,8	**>0,8**	>0,8	>0,8

Tytäryhteisöille asetettavat tavoitteet	TP 2025	TA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Sonkakoti Oy asuntojen käyttöaste, %	92,6	>95	>95	>95	>95
Sonkakoti Oy omavaraisuusaste, %	36,98	37	39	41	42
Sonkakoti Oy vuokrasaatavat, 1 000 €	15	< 18	< 18	< 18	< 18
Sonkajärven Vesi Oy tilikauden tulos, 1 000€	−106	> 0	> 0	> 0	> 0
Sonkajärven Vesi Oy lainan lyhennys kunnalle, €	65 000	88 800	88 800	88 800	88 800

2.5.1 Sonkakoti Oy:n talousarvio

Sonkakoti Oy on Sonkajärven kunnan omistama kiinteistöyhtiö, jonka tehtävänä on tuottaa ja ylläpitää vuokra-asuntoja kunnan alueella. Yhtiöllä on vuonna 2027 hallinnassaan 284 vuokra-asuntoa, joista 78 prosenttia sijaitsee Sonkajärven taajamassa ja loput Sukevan taajamassa.

Tunnusluvut/mittarit	TP 2025	TA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Asuinrakennukset, kpl	52	51	**51**	49	45
Asuinrakennukset, rakennustilavuus, m³	56 582	55 449	**55 449**	53 429	48 697
Asuinhuoneistoala, m²	14 908	14 706	**14 706**	14 108	12 920
Huoneistot, kpl	288	284	**284**	272	250
Toimistorakennukset, kpl	1	1	**1**	1	1
Toimistorakennus, kunnantalo, rak.tilavuus m³	2 400	2 400	**2 400**	2 400	2 400
Toimistorakennus, kunnantalo, m²	665	665	**665**	665	665
Liikevaihto, 1 000 €	1973	2 026	**2 024**	1 956	1 813
Henkilökunta, henkilöitä	4	4	**4**	4	4
Keskivuokra, asuinhuoneistot €/m²	9,84	9,85	**9,85**	9,88	9,92
Vuokra, kunnantalo €/m², alv 0 %	19,30	19,30	**19,30**	19,30	19,30
Vuokra, kunnantalo €/m², sis. alv	24,22	24,22	**24,22**	24,22	24,22
Asuntojen vaihtuvuus, %	19	20	**20**	20	20
Asuntojen käyttöaste, %	92,6	95	**92**	93	95
Omavaraisuusaste, %	36,98	37	**38**	39	40

Tunnusluvut/mittarit	TP 2025	TA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Maksuvalmius, quick ratio	0,23	0,50	**0,50**	0,50	0,50
Vuokrasaatavat, 1 000 €	15	18	**20**	20	20
Lainakanta, 1 000 €	4 068	3 705	**3 693**	3 367	3 065
Lainanlyhennykset, 1 000 €	394	363	**342**	326	302
Poistot, 1 000 €	273	261	**249**	250	240
Rahoitustuotot ja kulut, 1 000 €	142	125	**142**	133	121

2.5.2 Sonkajärven Vesi Oy:n talousarvio

Sonkajärven kunnan vesihuoltolaitos yhtiöitettiin kunnanvaltuuston päätöksellä 14.11.2022 § 41. Sonkajärven Vesi Oy aloitti toimintansa 1.1.2024 ja vastaa omalla toiminta-alueellaan vedenjakelusta sekä jätevesien johtamisesta ja käsittelystä. Yhtiön toimintaideana on toimittaa kuntalaisille laadukasta talousvettä ja huolehtia jäteveden käsittelystä yhteisten laatuvaatimusten mukaisesti sekä kehittää alueellista vesihuoltoa kuntarajojen sisällä ja niiden yli. Tavoitteena on, että Sonkajärven Vesi Oy toimii aktiivisesti seudullisissa yhteistyöpalveluissa toimialallaan. Yhtiö toteuttaa kuntalaisille peruspalvelut ja pyrkii taloudelliseen ja ennen kaikkea vesihuoltolaitoksen toiminnan liiketaloudelliseen tulokseen yhtenä vastuutoimialana kuntataloudessa.

Yhtiö ostaa talousveden Ylä-Savon Vesi Oy:ltä, lisäksi Jyrkän kylällä on oma vedenottamo. Pääosa jätevedestä johdetaan siirtoviemärissä Iisalmeen käsiteltäväksi. Lisäksi Sukevan ja Jyrkän kylillä on omat jätevedenpuhdistamot.

Tunnusluvut/mittarit	TP 2025	TA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Voitto/tappio	-106 165	> 0	**>0**	>0	>0
Lainan lyhennys kunnalle	88 000	88 800	**88 800**	88 800	88 800
Vuoto % - puhdasvesi	9,71 %	<10%	**<10%**	<10%	<10%
Vuoto % - jätevesi	39,0 %	<35%	**<35%**	<30%	<30%

2.6 Talousarvion rakenne, sitovuus ja seuranta sekä tilivelvolliset

Kuntalain 110 § mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. (21.5.2021/419)

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Suunnitelmavuosien 2028–2029 määrärahat, tuloarviot ja tavoitteet ovat ohjeellisia. Vaikka talousarvion sitovuus on vahvempi kuin taloussuunnitelman, on myös taloussuunnitelma kunnan viranomaisia ja viranhaltijoita velvoittava asiakirja.

Päätösvaltaa kunnassa käyttävät kuntalaisten vaaleilla neljäksi vuodeksi kerrallaan valitsema valtuusto sekä sen valitsemat kunnanhallitus ja lautakunnat. Kunnan päätöksentekojärjestelmän määrittävät kuntalaki ja hallintosääntö.

Valtuuston jäsenmäärä määräytyy kuntalain tai kunnan oman päätöksen mukaisesti. Sonkajärvellä valtuuston jäsenmääräksi 1.6.2017 alkaen on päätetty 21. Kunnanhallituksessa on seitsemän jäsentä. Valtuusto valitsee kunnanhallituksen jäsenet ja varajäsenet kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Sonkajärven

kunnassa on kunnanhallituksen lisäksi viisi lautakuntaa. Kussakin lautakunnassa on viisi jäsentä. Kunnanhallitus nimeää edustajansa lautakuntiin lukuun ottamatta tarkastuslautakuntaa, keskusvaalilautakuntaa sekä vaalilautakuntia ja -toimikuntaa.

Kunnan ylintä päätösvaltaa käyttää valtuusto. Valtuusto käsittelee asiat kunnanhallituksen valmistelun pohjalta. Valtuusto voi siirtää päätösvaltaansa edelleen muille kunnan toimielimille.

Kunnanhallituksen tehtävänä on vastata kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kunnanhallitus valvoo kunnan etua, edustaa kuntaa ja käyttää sen puhevaltaa.

Kunnan toiminnot jaetaan toimielimien/lautakuntien johtamiin tulosalueisiin. Toimielimet päättävät oman toimialansa asioista erityislakien ja valtuuston hyväksymän hallintosäännön perusteella.

Kuntaorganisaatio koostuu toimielimistä, tulosalueista, vastuualueista, tulosyksiköistä ja kustannuspaikoista. Kustannuspaikat voidaan vielä eritellä toimintoihin ja kohteisiin.

Valtuusto asettaa tavoitteet ja osoittaa tavoitteiden saavuttamiseen tarvittavat määrärahat ja tuloarvion seuraaville toimielimille ja tulosalueille:

TOIMIELIN	TULOSALUE
Keskusvaalilautakunta	Vaalit
Tarkastuslautakunta	Tarkastustoimi
Kunnanhallitus ja valtuusto	Yleishallinto
	Työllistäminen
	Ruokapalvelu
	Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen
	Elinkeinojen kehittäminen
Sukevan aluelautakunta	Sukevan alueen palvelut
Sivistyslautakunta	Varhaiskasvatus
	Koulutoimi
	Joukkoliikenne
	Vapaa sivistystoimi
	Nuoriso- ja liikuntatoimi
Tekninen lautakunta	Tekninen toimi
	Rakennusvalvonta

Talousarvion käyttötalousosa on sitova valtuustoon nähden toimielimen toimintakatteen tasolla (tuottojen ja kulujen erotus).

Investointiosa on sitova siten, että nettokustannusarvioltaan 100 000 euroa tai sen ylittävät hankkeet ovat yksinään sitovia valtuustoon nähden. Alle 100 000 euron hankkeet ovat valtuustoon nähden sitovia toimielimittäin ja hankeryhmittäin. Hankeryhmän sisällä alle 100 000 euron hankkeista päättää lautakunta.

Tuloslaskelman seuraavat erät ovat sitovia valtuustoon nähden: verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja -menot, satunnaiset erät sekä tilinpäätössiirrot. Rahoituslaskelman seuraavat erät ovat sitovia valtuustoon nähden: antolainauksen muutokset, lainakannan muutokset sekä oman pääoman muutokset. Lisäksi rahoitusosassa asetetaan valtuuston nähden sitovat tavoitteet toiminnan ja investointien rahavirran kertymälle 5 vuodelle sekä laskennalliselle lainanhoitokatteelle.

Valtuuston hyväksyttyä talousarvion kunnanhallitus saattaa sen täytäntöönpanomääräyksin toimielimien noudatettavaksi. Kunnanhallitus ja toimielimet päättävät sen jälkeen käyttösuunnitelmista, joilla tarkistetaan kunkin toimielimen talousarvioehdotukseen sisältynyt alustava käyttösuunnitelma valtuuston päätöksiä vastaavaksi. Lisäksi kunnanhallitus ja toimielimet omalta osaltaan päättävät tehtävien toteuttamisesta ja määrärahojen käytöstä.

Kuntalain mukaan tilivelvollisia ovat hallituksen, lautakuntien sekä niiden jaostojen jäsenet sekä tehtäväalueiden johtavat viranhaltijat (esittelijät sekä toimielinten tehtäväalueella itsenäisestä tulosalueesta vastaavat viranhaltijat). Sonkajärven kunnassa seuraavien toimielinten jäsenet ovat tilivelvollisia: kunnanhallitus, tarkastuslautakunta (määrärahojen käytön osalta), keskusvaalilautakunta, Sukevan aluelautakunta, sivistyslautakunta ja tekninen lautakunta. Johtavien ja tilivelvollisten viranhaltijoiden velvollisuutena on seurata ja valvoa talousarvion toteutumista. Tilivelvollisuutta ei voi,

päinvastoin kuin toimivaltaa, delegoida edelleen. Johtavien ja tilivelvollisten viranhaltijoiden velvollisuutena on siten ohjata ja seurata alaistaan toimintaa ja henkilöstöä asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Tilivelvollisuus ei tuo viranhaltijalle mitään sellaista vastuuta, joka ei kuuluisi hänelle asemansa perusteella muutoinkin: esihenkilönä, laskujen hyväksyjänä tai määrärahojen käytöstä vastaavana viranhaltijana. Tilivelvollisuus merkitsee sitä, että viranhaltijan toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi, viranhaltijaan voidaan kohdistaa tilintarkastuskertomuksessa muistutus ja viranhaltijalle voidaan myöntää vastuuvapaus. Tilivelvolliseen voidaan kohdistaa muistutus ja häneltä voidaan evätä vastuuvapaus sekä omasta että alaisensa tekemisestä tai tekemättä jättämisestä. Viime kädessä tilintarkastajalla on harkintavalta, ketkä ovat tilivelvollisia.

Tilivelvolliset viranhaltijat ovat:

Vaalit	Keskusvaalilautakunnan sihteeri
Yleishallinto	Talous- ja hallintojohtaja Kunnanjohtaja Henkilöstöasioista vastaava (henkilöstöasioiden osalta)
Työllistäminen	Hyvinvointi- ja työllisyyskoordinaattori Talous- ja hallintojohtaja
Ruokapalvelu	Ruokapalvelupäällikkö/ruokapalveluesihenkilö Talous- ja hallintojohtaja
Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Kunnanjohtaja
Elinkeinojen kehittäminen	Kunnanjohtaja
Sukevan aluelautakunta	Sukevan aluelautakunnan sihteeri Tekninen johtaja
Varhaiskasvatus	Varhaiskasvatusjohtaja Päiväkodin johtaja Perusopetuksen rehtori
Koulutoimi	Perusopetuksen rehtori
Joukkoliikenne	Perusopetuksen rehtori
Vapaa sivistystoimi	Kirjastotoimenjohtaja/kansalaisopiston rehtori Perusopetuksen rehtori Kulttuurisihteeri
Nuoriso- ja liikuntatoimi	Nuoriso- ja liikuntasihteeri Perusopetuksen rehtori
Tekninen toimi	Tekninen johtaja Kunnanrakennusmestari
Rakennusvalvonta	Rakennustarkastaja Tekninen johtaja

Tarkastuslautakunta ylläpitää kuntalain (410/2015) 84 § mukaista sidonnaisuusrekisteriä. Kunnan päätöksenteon avoimuuden ja läpinäkyvyyden edistäminen sidonnaisuuksien julkaisemisella on ehkäisevää vaikutusta vallan ja aseman väärinkäytön sekä vaikutusvallan väärinkäytön ilmenemiseen. Hyvän hallinnon noudattamista ja päätöksenteon pohjautumista yhteiseen etuun voidaan tarkkailla sidosten ollessa julkisia.

3 KÄYTTÖTALOUSOSA

3.1 Keskusvaalilautakunta

3.1.1 Vaalit

PERUSTIEDOT	
Toimielin	Keskusvaalilautakunta
Tulosalue	Vaalit
Kustannuspaikat	Eduskuntavaalit, presidentinvaalit, EU-vaalit, aluevaalit, kuntavaalit
Tilivelvolliset	Keskusvaalilautakunta ja keskusvaalilautakunnan sihteeri

Tulosalue vastaa valtiollisten ja kunnallisten vaalien toimittamisesta Sonkajärven kunnassa. Tehtävä sisältää keskusvaalilautakunnan toiminnan sekä ennakkoäänestyksen, koti- ja laitosäänestyksen ja vaalipäivän äänestyksen järjestämisen.

Vuonna 2027 toimitetaan eduskuntavaalit 18.4.2027. Toiminnassa painotetaan vaalien lainmukaista, luotettavaa ja saavutettavaa järjestämistä, vaaliorganisaation perehdytystä, äänestyspaikkojen toimivuutta sekä tietoturvallisia menettelyjä. Vuodelle 2028 ei ole suunniteltu säännönmukaisia vaaleja. Vuonna 2029 toimitetaan alue- ja kuntavaalit sekä europarlamenttivaalit. Talousarviossa varaudutaan vaalien järjestämisestä kunnalle aiheutuviin henkilöstö-, tila-, posti-, materiaali- ja tietojärjestelmäkustannuksiin sekä valtion vaaleista maksettavaan korvaukseen.

TALOUS (1 000 €)	TP 2025	TA 2026 muutettu	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	4	0	7	0	6
Toimintakulut	-16	0	-14	0	-21
Toimintakate	**-11**	**0**	**-7**	**0**	**-15**
Kokonaiskustannukset	**-16**	**0**	**-14**	**0**	**-21**

TUNNUSLUKU / SUORITE	TP 2025	TA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Järjestettävät säännönmukaiset vaalit, kpl	2	0	**1**	0	3

3.2 Tarkastuslautakunta

3.2.1 Tarkastustoimi

PERUSTIEDOT	
Toimielin	Tarkastuslautakunta
Tulosalue	Tarkastustoimi
Kustannuspaikat	Tarkastustoimi
Tilivelvolliset	Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunta valmistelee valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioi valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista kunnassa ja kuntakonsernissa. Lautakunta arvioi myös, onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla, sekä talouden tasapainotuksen toteutumista ja taloussuunnitelman riittävyyttä silloin, kun kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää. Lisäksi tarkastuslautakunta huolehtii kunnan ja tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta sekä valvoo kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Toimikauden alussa tarkastuslautakunta laatii työsuunnitelman painopistealueineen. Arviointityön pohjaksi lautakunta kuulee kokouksissaan viranhaltijoita ja työntekijöitä sekä seuraa toimielinten pöytäkirjoja ja päätöksiä. Lautakunta arvioi kunnanhallituksen toimintakertomukseen sisältyvää selvitystä valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä edellisten vuosien tarkastusten perusteella tehtyjä toimenpiteitä. Tarkastuslautakunta laatii vuosittain valtuustolle väliarviointiraportin ja arviointikertomuksen.

TALOUS (1 000 €)	TP 2025	TA 2026 muutettu	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintakulut	-25	-41	-40	-41	-43
Toimintakate	**-25**	**-41**	**-40**	**-41**	**-43**
Laskennalliset kulut	-1	-1	-1	-1	-1
Kokonaiskustannukset	**-26**	**-42**	**-41**	**-43**	**-44**

TUNNUSLUKU / SUORITE	TP 2025	TA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Työsuunnitelman painopistealueet (lkm)	13	12	**12**	12	12
Koulutukset (kpl)	1	2	**2**	2	2
Tilintarkastajan antamat suulliset ja kirjalliset raportit (lkm)	2	3	**3**	3	3
Tarkastuslautakunnan kokoukset (kpl)	7	9	**9**	9	9
Ostetut tilintarkastuspäivät, tilintarkastaja (pv)	7,5	9	**9**	9	9
Ostetut tilintarkastuspäivät, avustava tilintarkastaja (pv)	12	6	**6**	6	6

3.3 Kunnanhallitus ja valtuusto

3.3.1 Yleishallinto

PERUSTIEDOT	
Toimielin	Kunnanhallitus ja valtuusto
Tulosalue	Yleishallinto
Kustannuspaikat	Valtuusto, kunnanhallitus, avustukset, jäsenmaksut ja maksuosuudet, hankerahat, edustus ja suhdetoiminta, toimikunnat ja työryhmät, keskustoimisto, asiointipiste, ICT-palvelut, asumispalvelut, henkilöstöpalvelut, talouspalvelut, muu toiminta, pakolaisten palvelut
Tilivelvolliset	Kunnanhallitus, kunnanjohtaja, talous- ja hallintojohtaja

Yleishallinto vastaa kunnan yleishallinnosta, talous- ja henkilöstöhallinnon palveluista, kunnanhallituksen ja valtuuston päätösten valmistelusta ja toimeenpanosta sekä asianhallinnasta ja arkistotoimesta.

Tulosalue sisältää valtuuston ja kunnanhallituksen toiminnan, keskustoimiston, talous- ja henkilöstöpalvelut, ICT-palvelut, yleiset henkilöstökulut, avustukset, jäsenmaksut ja maksuosuudet, seudullisten hankkeiden rahoitusosuudet, edustus- ja suhdetoiminnan, vaikuttamistoimielimet, asumispalvelut, vakuutukset ja pakolaisten palvelut. Vuonna 2027 vesihuoltoavustuksiin varataan 7 000 euroa, vauvarahaan 1 000 euroa lasta kohden (yhteensä 15 000 euroa) ja kesätyöntekijöiden sekä harjoittelijoiden palkkaamiseen 20 000 euroa. Vanhus- ja vammaisneuvoston, nuorisovaltuuston, kylä- ja yhdistysparlamentin sekä lapsi- ja perheparlamentin toimintaan varataan 2 000 euroa kullekin sekä määrärahat kokouspalkkioihin ja matkakorvauksiin.

TALOUS (1 000 €)	TP 2025	TA 2026 muutettu	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	138	112	87	90	93
Toimintakulut	-1 858	-2 196	-2 176	-2 255	-2 313
Toimintakate	**-1 720**	**-2 084**	**-2 089**	**-2 165**	**-2 221**
Poistot ja arvonalentumiset	-9	0	-5	-6	-6
Laskennalliset kulut	-110	-88	-96	-99	-102
Kokonaiskustannukset	**-1 916**	**-2 285**	**-2 277**	**-2 360**	**-2 421**

TUNNUSLUKU / SUORITE	TP 2025	TA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Kokoukset, valtuusto (kpl)	6	6	**6**	6	6
Kokoukset, hallitus (kpl)	14	12	**12**	12	12
Kokoukset, vanhus- ja vammaisneuvosto (kpl)	4	4	**4**	4	4
Kokoukset, kylä- ja yhdistysparlamentti (kpl)	4	4	**4**	4	4

TUNNUSLUKU / SUORITE	TP 2025	TA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Kokoukset, nuorisovaltuusto (kpl)		4	**4**	4	4
Kokoukset, lapsi- ja perheparlamentti (kpl)			**4**	4	4

3.3.2 Työllistäminen

PERUSTIEDOT	
Toimielin	Kunnanhallitus ja valtuusto
Tulosalue	Työllistäminen
Kustannuspaikat	Työllistäminen, työttömyystukien kuntaosuudet, työllistämistuet, työllisyysalueen palvelut
Tilivelvolliset	Kunnanhallitus, hyvinvointi- ja työllisyyskoordinaattori, talous- ja hallintojohtaja

Vuoden 2025 alusta voimaan astuneen työllisyysalueuudistuksen myötä henkilö- ja yritysasiakkaiden työvoimapalveluista tuli osa kuntien lakisääteisiä peruspalveluita. Sonkajärvi kuuluu yhdessä Iisalmen, Vieremän, Kiuruveden ja Pielaveden kanssa Ylä-Savon työllisyysalueeseen vastuukuntamallilla, jossa hallinnoijana on Iisalmen kaupunki. Työvoimapalvelun palvelupiste on Sonkajärvellä lähellä asiakkaita.

Työllistäminen

Sonkajärven kunnanvaltuusto teki 10.11.2025 päätöksen työpajatoiminnan järjestelyistä 1.1.2026 alkaen ja nuorten työpajatoiminta päättyi. Nuorten ja aikuisten valmennettavien ohjaus siirtyi tekniselle toimelle ja vuonna 2027 valmennettavien ohjaus jatkuu ainakin lajitteluaseman työtehtävissä. Työllistämisen kustannuspaikalle osoitetaan 0,2 htv:tta hyvinvointi- ja työllisyyskoordinaattorin työpanosta. Hyvinvointi- ja työllisyyskoordinaattori toimii kunnan ensisijaisena yhteistyötahona Ylä-Savon työllisyysalueeseen ja työllistämiseen liittyviin hankkeisiin nähden. Lisäksi hyvinvointi- ja työllisyyskoordinaattori vastaa valmennettavien sopimuksista ja työllistämistuista. Vuodelle 2027 varataan yhteensä 10 000 euroa työllisyyden parantamisen yhteistyöhankkeisiin. Tähän summaan sisältyy muun muassa Iisalmen nuorisontuki ry:n hankkeiden maksuosuuksia sekä yhteistyötä Iisalmen 4H-yhdistyksen kanssa.

Työttömyystukien kuntaosuudet

Kunnat rahoittavat osan työttömyyteen perustuvasta Kelan maksamasta yleistuesta sekä työttömyyskassojen maksamasta ansiopäivärahasta. Kunnan rahoitusvastuu koskee myös työttömyystukea, joka maksetaan työllistymistä edistävän palvelun ajalta eikä työllistymistä edistäviin palveluihin osallistuminen kerrytä työssäoloehtoa. Kunta maksaa työttömyystuesta sitä suuremman osan, mitä kauemmin työttömälle on maksettu työttömyystukea. Kunnan rahoitusvastuu alkaa sen jälkeen, kun työttömyystukea on maksettu kunnassa asuvalle työttömälle 100 päivän ajan.

Kunnan rahoitusosuus on 10 %, kun työttömyystukea on maksettu 101–200 päivää; 20 % ajalta 201–300 päivää; 30 % ajalta 301–400 päivää; 40 % yli 400 päivän jälkeen ja 50 %, kun yleistukea on maksettu yli 700 päivää.

Työttömyystukien maksupäivien kertymä jatkuu katkeamattomana työttömyystuelta toiselle siirryttäessä. Kertymä nollautuu vain työssäoloehdon täyttyessä. Työssäoloehto täyttyy, kun henkilö on kerryttänyt 28 kuukauden tarkastelujakson aikana yhteensä 12 kuukautta työssäoloehtoa. Kustannuspaikalla varaudutaan 400 000 euron kustannuksiin. Kustannusten arvioidaan ylittävän valtiolta saadun rahoituksen.

Työllistämistuet

Nuorten kesätyöllistämistukeen varataan 20 000 euroa. Määrärahalla pystytään tukemaan ainakin 50 nuoren työllistymistä. Tukisumma nuorta kohden on enintään 400 euroa. Tuki voi kohdistua myös yli 50 nuoreen, jos sitä haetaan kuukautta lyhyempiin työsuhteisiin. Lisäksi työllistämistukien kustannuspaikalle varataan 10 000 euroa nuorten kesätyöjaksoihin kunnan eri toimialoille.

Työllisyysalueen palvelut

Kustannuspaikalle sisältyy Iisalmen kaupungin tuottamien Ylä-Savon työllisyysalueen palvelujen maksuosuus. Maksuosuuteen varataan 400 000 euroa sisältäen kotouttamispalvelut. Kustannusten arvioidaan ylittävän valtiolta palvelujen järjestämiseen saadun rahoituksen.

TALOUS (1 000 €)	TP 2025	TA 2026 muutettu	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	68	0	0	0	0
Toimintakulut	-983	-868	-864	-895	-920
Toimintakate	**-915**	**-868**	**-864**	**-895**	**-920**
Laskennalliset kulut	-28	-31	-34	-35	-36
Kokonaiskustannukset	**-1 011**	**-899**	**-898**	**-931**	**-957**

TUNNUSLUKU / SUORITE	TP 2025	TA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Työttömyysaste	11,5		**<10 %**	<10 %	<10 %

3.3.3 Ruokapalvelu

PERUSTIEDOT	
Toimielin	Kunnanhallitus ja valtuusto
Tulosalue	Ruokapalvelu
Kustannuspaikat	Sonkajärven yhtenäiskoulun keittiö, Sukevan koulun keittiö
Tilivelvolliset	Kunnanhallitus, ruokapalvelupäällikkö/ruokapalveluesihenkilö, talous- ja hallintojohtaja

Ruokapalvelu valmistaa ravitsevaa, terveellistä ja taloudellista ruokaa kunnan sivistystoimen yksiköille asiakkaiden erityistarpeet huomioiden. Yhtenäiskoulun keittiö valmistaa koulun aterioiden lisäksi Sonkajärven päivähoidon ja vuorohoidon ateriat. Sukevan koulun keittiö valmistaa ateriat Sukevan koululle ja Sukevan päiväkodille.

Lähiruoan käyttöä pyritään edelleen lisäämään. Tämä voi kasvattaa elintarvikekustannuksia. Ruokapalvelun määrärahaan sisältyy 10 000 euroa koululaisten välipaloihin.

Asiakaskysely toteutetaan ruokahuollon yksiköissä joka toinen vuosi (seuraava kysely 2027). Suositusten mukaiset ruokaohjeet ovat käytössä (Kouluruokasuositus 2017, Varhaiskasvatuksen ruokailusuositus 2018).

TALOUS (1 000 €)	TP 2025	TA 2026 muutettu	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	568	559	574	595	611
Toimintakulut	-495	-520	-549	-569	-584
Toimintakate	**73**	**39**	**25**	**26**	**27**
Poistot ja arvonalentumiset	-15	-13	-12	-12	-9
Laskennalliset kulut	-55	-41	-40	-41	-43
Kokonaiskustannukset	**-564**	**-574**	**-601**	**-622**	**-636**

TUNNUSLUKU / SUORITE	TP 2025	TA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Ateriasuoritteet, Koulukeskus (kpl)	93 207	89 960	**89 153**	89 153	89 153
Ateriasuoritteet, Sukeva (kpl)	13 833	12 789	**12 789**	12 789	12 789
Ateriasuoritteet, yhteensä (kpl)	107 100	102 749	**101 946**	101 946	101 946
Ateriasuoritteet, Koulukeskus (€/kpl)	4,30	4,90	**5,20**	5,20	5,20
Ateriasuoritteet, Sukeva (€/kpl)	7,45	8,2	**8,75**	8,75	8,75
Ateriasuoritteet, ka (€/kpl)	4,70	5,47	**5,70**	5,70	5,70
Lähiruoan käyttö (%)	21	22	**25**	25	25

3.3.4 Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen

PERUSTIEDOT	
Toimielin	Kunnanhallitus ja valtuusto
Tulosalue	Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen
Kustannuspaikat	Kunnan muu sosiaali- ja terveystoimi
Tilivelvolliset	Kunnanhallitus, kunnanjohtaja

Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tulosalue kokoaa kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintaa sekä siihen liittyvää yhteistyötä. Hyte-työhön kohdistuu 0,4 henkilötyövuotta hyte-koordinaattorin työpanosta.

Perheentalolle varataan 0,3 henkilötyövuoden palkkamääräraha ja 4 000 euroa toimintamäärärahaa. Tulosalueelle varataan 20 000 euroa osallistuvan budjetoinnin toteuttamiseen sekä vuoden 2026 osallistuvan budjetoinnin 20 000 euron siirtyvä määräraha Kangaslammin alueen kehittämiseen.

Ympäristönsuojelun, ympäristöterveydenhuollon ja eläinlääkinnän palvelut tuottaa vastuukuntamallilla Iisalmen kaupunki. Palvelujen maksuosuuteen varataan 332 000 euroa. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestöavustuksiin varataan Arjen Askeleelle 40 000 euroa yhteistyösopimuksen mukaisesti.

TALOUS (1 000 €)	TP 2025	TA 2026 muutettu	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintakulut	-420	-449	-482	-499	-513
Toimintakate	**-420**	**-449**	**-482**	**-499**	**-513**
Kokonaiskustannukset	**-420**	**-449**	**-482**	**-499**	**-513**

3.3.5 Elinkeinojen kehittäminen

PERUSTIEDOT	
Toimielin	Kunnanhallitus ja valtuusto
Tulosalue	Elinkeinojen kehittäminen
Kustannuspaikat	Elinkeinotoimi, maaseututoimi
Tilivelvolliset	Kunnanhallitus, kunnanjohtaja

Elinkeinojen kehittämistä toteutetaan kuntastrategian mukaisesti. Maaseutuelinkeinoviranomaisen tehtävät hoitaa maaseutuhallinnon palvelujen järjestämissopimuksen mukaisesti Iisalmen kaupunki.

Tulosalueen kulut sisältävät elinkeinotoimen henkilöstökulut ja toimintamäärärahat sekä maaseututoimen maksuosuuden. Yhteistyösopimukseen Eukonkanto Oy:n kanssa varataan 10 000 euroa, yhteismarkkinointiryhmän toimintaan 7 000 euroa, tapahtumayhteistyösopimuksiin 10 000 euroa ja urheilijoiden tukemiseen 10 000 euroa. Ylä-Savon maaseutupalvelujen maksuosuuteen varataan 90 000 euroa.

TALOUS (1 000 €)	TP 2025	TA 2026 muutettu	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintakulut	-185	-270	-275	-285	-293
Toimintakate	**-185**	**-270**	**-275**	**-285**	**-293**
Laskennalliset kulut	-5	-9	-9	-9	-9
Kokonaiskustannukset	**-190**	**-279**	**-284**	**-294**	**-302**

3.3.6 Kunnanhallitus ja valtuusto yhteensä

TALOUS (1 000 €)	TP 2025	TA 2026 muutettu	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	774	671	661	685	704
Toimintakulut	-3 940	-4 303	-4 346	-4 503	-4 624
Toimintakate	**-3 166**	**-3 632**	**-3 685**	**-3 818**	**-3 920**
Poistot ja arvonalentumiset	-23	-13	-18	-18	-15
Laskennalliset kulut	-198	-169	-179	-185	-190
Kokonaiskustannukset	**-4 100**	**-4 485**	**-4 542**	**-4 706**	**-4 829**

3.4 Sukevan aluelautakunta

3.4.1 Sukevan alueen palvelut

PERUSTIEDOT	
Toimielin	Sukevan aluelautakunta
Tulosalue	Sukevan alueen palvelut
Kustannuspaikat	Aluehallinto, alueen kehittäminen, Sukevan asiointipiste
Tilivelvolliset	Sukevan aluelautakunta, aluelautakunnan sihteeri, tekninen johtaja

Sukevan aluelautakunta turvaa ja kehittää yhteistyössä muiden lautakuntien kanssa kunnalliset lähipalvelut Sukevan alueen asukkaille ja vahvistaa Sukevan alueen yhteisöllisyyttä.

Sukevan aluelautakunta varmistaa lähipalveluiden ylläpitämistä Sukevalla kirjaston yhteydessä olevalla asiointipisteellä, jossa kuntalaisille tarjotaan muun muassa Postin, Matkahuollon, VR:n lipunmyynnin ja Kelan asiointipisteen palveluja. Suurin osa Sukevan alueen toimintakatteesta varataan Sukevan asiointipisteen palveluiden ylläpitämiseen. Suurimmat menoerät asiointipisteellä ovat palkat, tilavuokrat sekä posti- ja kuriiripalvelut. Toimintatuotot koostuvat lähinnä Postin ja Matkahuollon palveluiden ylläpitämisestä saatavista tuotoista. Asiointipisteen asiakastyytyväisyyskysely tehdään parillisina vuosina ja seuraava asiakastyytyväisyyskysely toteutetaan ajalla 15.9.–15.10.2026.

Sukevan alueen viihtyisyyttä ja elinvoimaisuutta ylläpidetään sekä edistetään yhteistyössä yrittäjien, järjestöjen ja kuntalaisten kanssa. Tapahtumien järjestämisen sekä liikuntapaikkojen ylläpitämisen

avulla asukkaita kannustetaan aktiiviseen sekä liikunnalliseen elämäntapaan. Alueen kehittämisen kustannuspaikan toimintakate varataan suurimmalta osin jääalueiden ja hiihtolatujen ylläpitämiseen sekä huoltoon. Lisäksi kustannuspaikalle varataan vuodelle 2027 muihin palveluihin yhteensä 11 500 euroa, johon sisältyy muun muassa pankkiautomaatin ylläpitämiskulut sekä Sukevantien jouluvalojen poisottamisesta ja paikalleen laittamisesta aiheutuvat kulut.

Aluehallinnon kustannuspaikalle varataan 16 000 euroa aluelautakunnan toimintaan sekä kokoushallintoon liittyviin palkkoihin ja palkkioihin. Kaikilla kustannuspaikoilla otetaan huomioon yleisesti kustannusten nousut.

TALOUS (1 000 €)	TP 2025	TA 2026 muutettu	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	17	14	14	14	14
Toimintakulut	-114	-112	-122	-127	-130
Toimintakate	**-97**	**-99**	**-109**	**-113**	**-116**
Laskennalliset kulut	-11	-8	-8	-9	-9
Kokonaiskustannukset	**-125**	**-120**	**-131**	**-136**	**-139**

TUNNUSLUKU / SUORITE	TP 2025	TA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Asiakastyytyväisyys, asiointipiste	4	4	**4**	4	4
Harjoitusvuorot, liikuntasali (kpl)	25	20	**25**	25	25
Käyttäjät, kuntosali (hlö)	204	150	**150**	150	150
Tapahtumat (kpl)	8	5	**5**	5	5
Kävijät tapahtumissa (hlö)	3 300	3 500	**3 300**	3 300	3 300

3.5 Sivistyslautakunta

3.5.1 Varhaiskasvatus

PERUSTIEDOT	
Toimielin	Sivistyslautakunta
Tulosalue	Varhaiskasvatus
Kustannuspaikat	Sonkajärven päiväkodit, Männikön päiväkoti, perhepäivähoito, lasten kotihoidontuki
Tilivelvolliset	Sivistyslautakunta, lautakunnan esittelijä, varhaiskasvatusjohtaja, päiväkodinjohtaja

Varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien ja muiden lapsiperheitä tukevien tahojen kanssa. Varhaiskasvatus on lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävä ja syrjäytymistä ehkäisevä palvelu. Varhaiskasvatuksessa opitut tiedot ja taidot vahvistavat lasten osallisuutta sekä aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa. Lisäksi

varhaiskasvatus tukee huoltajia kasvatustyössä ja mahdollistaa heidän osallistumisensa työelämään ja opiskeluun.

Varhaiskasvatusta järjestetään Sonkajärvellä kolmessa kunnallisessa päiväkodissa: Nallemuori, Nallela ja Männikkö sekä kolmessa perhepäivähoitokodissa. Esiopetusta järjestetään Sonkajärven yhtenäiskoulun esiopetusryhmässä. Samassa ryhmässä tarjotaan myös esiopetusta täydentävää varhaiskasvatusta. Sukevan alueella esiopetusta ja sitä täydentävää varhaiskasvatusta järjestetään Männikön päiväkodissa. Vuorohoitoa järjestetään Nallemuorin ja Männikön päiväkodeissa.

Kunnassa maksetaan kotihoidon tuen kuntalisää, jonka suuruudesta ja myöntämiskriteereistä päättää sivistyslautakunta. Sonkajärvellä toimii lapsiperheiden kohtaamispaikka Perheentalo, jonka toimintaa toteutetaan järjestöjen ja kunnan yhteistyönä.

Varhaiskasvatus on lakisääteinen palvelu, jonka järjestämistä ohjaa Varhaiskasvatuslaki ja - asetus sekä valtakunnallinen Varhaiskasvatuksen suunnitelman perusteet ja Sonkajärven kunnan varhaiskasvatussuunnitelma. Kunnan on järjestettävä laissa säädettyä varhaiskasvatusta siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää.

Varhaiskasvatuslaki- ja asetus määrittelevät varhaiskasvatuksen henkilöstömitoituksen ja yhtä aikaa läsnä olevien lasten maksimimäärän. Lain edellyttämä lapsen tuki on huomioitava ryhmän toiminnassa, henkilöstömitoituksessa ja/tai ryhmän rakenteessa. Varhaiskasvatuksessa ei ole tiedossa suuria rakenteellisia tai sisällöllisiä muutoksia vuodelle 2027. Varhaiskasvatuksen kysyntää on hyvin vaikeaa ennakoida. Varhaiskasvatuspaikkojen tarpeeseen vaikuttaa ikäluokkien suuruudet sekä varhaiskasvatukseen hakeutuvien määrä ja lasten ikä. Varhaiskasvatuksessa on tarpeen tehdä joustavasti ja nopealla aikataululla ratkaisuja, jotta varhaiskasvatuslain velvoite varhaiskasvatuspaikan järjestämisen määräajoista toteutuu.

Asiakasmaksutuottojen arvioidaan alenevan aikaisemmasta varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten määrän vähenemisen ja varhaiskasvatuksen asiakasmaksulakiin tehdyn indeksitarkastuksen vuoksi. Myyntituottojen arvioidaan kasvavan.

Talousarviossa vuodelle 2027 henkilöstökulujen osuus on noussut 0,5 %. Vakituisten työntekijöiden palkkauskulujen lisäksi on varauduttu määräaikaisten ja äkilliseen tilapäisten työntekijöiden tarpeeseen. Äkillisiä tilapäisiä tarpeita ovat mm. varhaiskasvatuksen kysynnän kasvu, lasten tuen järjestäminen tai vuorohoidon tarpeen muutokset.

Vuoden 2026 talousarvioon verrattuna vuoden 2027 talousarvioon on tehty vähennystä: palvelujen ostot –9 %, aineet, tarvikkeet ja tavarat -11,6 %, avustukset -7,7 %. Muut toimintakulut ovat nousseet 0,9 %.

Perheentalo-toimintaa järjestetään vakiintuneella toimintamallilla Sonkajärven taajamassa. Perheentalon toiminnan järjestämisestä syntyvät materiaali- ja palkkauskulut katetaan kunnan terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tulosalueelta.

Kotihoidontuen kuntalisään on tehty 30 000 euron varaus. Vuoden 2027 kuntalisän myöntämisen kriteereistä päättää sivistyslautakunta.

Varhaiskasvatuksen laatua ylläpidetään säännöllisellä toiminnan suunnittelulla ja arvioinnilla. Tärkeää laadun kehittämisessä on henkilöstön täydennyskoulutuksesta huolehtiminen. Varhaiskasvatuksen painopistealueita vuodelle 2027 ovat vuorovaikutuksen sensitiivisyys ja ilmaisun tavat, lukeminen. Sonkajärven kunnan varhaiskasvatussuunnitelman jalkauttaminen käytäntöön.

TALOUS (1 000 €)	TP 2025	TA 2026 muutettu	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	146	88	85	88	91
Toimintakulut	-1 887	-2 040	-2 013	-2 085	-2 144
Toimintakate	**-1 741**	**-1 952**	**-1 928**	**-1 997**	**-2 053**
Poistot ja arvonalentumiset	-4	-4	-8	-8	-5
Laskennalliset kulut	-210	-351	-266	-275	-282
Kokonaiskustannukset	**-2 101**	**-2 395**	**-2 287**	**-2 368**	**-2 431**

TUNNUSLUKU / SUORITE	TP 2025	TA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Kotihoidon tuen saajia, hlö/kk (hlö)	27,5	30	30	30	30
Varhaiskasvatuspaikat (kpl)	113	112	105	105	105
Perhepäivähoitopaikat (kpl)	8	12	8	8	8
0–6-vuotiaat (hlö)	128	120	125	120	120
0–6-vuotiaiden osuus väestöstä (%)	3,6	3,4	3,5	3,5	3,5
Varhaiskasvatuksessa lapsia 0–6-vuotiaista (%)	79	84	77	77	77
Varhaiskasvatus: kustannus/lapsi (€)	17 236	17 000	17 000	17 000	17 000

3.5.2 Koulutoimi

PERUSTIEDOT	
Toimielin	Sivistyslautakunta
Tulosalue	Koulutoimi
Kustannuspaikat	Yhtenäiskoulu, luokat 1-6 ja 7-9, Sukevan koulu, Sonkajärven lukio, koulutoimen hallinto, koululaisten iltapäivätoiminta, esiopetus
Tilivelvolliset	Sivistyslautakunta, perusopetuksen rehtori

Sonkajärven kunnan peruskoulut toimivat kahdessa koulukeskuksessa: Sonkajärven koulukeskuksessa ja Sukevan perhepalvelukeskuksessa. Perusopetuksen tehtävänä on taata kaikille kunnassa asuville lapsille tasapuoliset ja suotuisat olosuhteet kasvulle, oppimiselle ja kehitykselle.

Sonkajärven lukiokoulutuksen tarkoituksena on tarjota opiskelijoille monipuoliset jatko-opintovalmiudet kotipaikkakunnan laadukkaassa yleislukiossa, jossa opiskelijoiden hyvinvoinnin tukeminen on keskiössä. Koulujen yhteistyön, kuten yhteisten opettajien, avulla toiminta on taloudellista ja herkästi muutoksiin sopeutuvaa.

Sivistystoimen hallinto

Koulutoimen hallinnon tulosalueelle kuuluu sivistyslautakunnan toiminta ja erilaisten hankkeiden hallinnointi. Hankerahoitus kohdentuu toimintaan joko suoraan (esim. koulun kerhotoiminnan kautta) tai välillisesti (esim. lisähenkilöstön palkkaamisen kautta). Hankerahoitusten hakemiseen panostetaan, koska hankkeet ovat sekä taloudellisesti että pedagogisesti tärkeitä perus- ja lukio-opetuksen järjestämisessä.

Hallinnon tulosalueelta myönnetään sivistystoimen harkinnanvaraiset avustukset. Näihin avustuksiin on varattu talousarviossa 30 000 euroa.

Kaikki kunnan koulut ovat yhden rehtorin alaisuudessa. Kevyt hallintorakenne on kustannustehokas ja tuo toiminnallisia ja pedagogisia etuja.

Esiopetus

Esiopetus toteutetaan koulutoimen ja varhaiskasvatuksen yhteistyönä. Esiopetuksen henkilöstö kuuluu varhaiskasvatuksen alaisuuteen, mutta kulut kohdentuvat koulutoimeen. Toiminta noudattaa valtakunnallisia esiopetuksen perusteita.

Perusopetus Sonkajärven yhtenäiskoulussa

Perusopetuksen toiminta on lakisääteistä peruspalvelua, jonka suurimmat kustannuserät muodostuvat henkilöstökuluista, kuljetus- ja ateriapalveluista sekä sisäisistä vuokrista. Koulutoimella ei ole tuloja, lukuun ottamatta avustuksia ja hankerahoitusta, joiden määrää ei voida etukäteen varmuudella arvioida. Ennakoimattomia kuluja ovat lisäksi kotikuntakorvaukset sekä lasten sijoitustilanteista johtuvat kustannukset.

Perusopetuksen ja lukion oppilasmäärät vähenevät merkittävästi suunnitelmakaudella. Luonnollisen poistuman myötä vakinaisen henkilöstön määrää sopeutetaan kaikissa yksiköissä suhteessa oppilasmäärään. Oppilasmäärän väheneminen realisoituu ensisijaisesti vuosiluokilla 1 – 6, ja alakoulu on lukuvuodesta 2026 - 2027 alkaen yksisarjainen. Yleisopetuksen luokkien lisäksi yhtenäiskoulun luokilla 1 - 9 toimii kaksi erityisopetuksen pienryhmää.

Koulunkäynnin perusvalmiuksien vahvistamiseksi resurssia kohdennetaan alkuopetukseen siten, että opetusryhmät ovat pieniä. Vuosiluokat 3 - 6 ovat myös kooltaan kohtuullisia verrattuna valtakunnalliseen tasoon. Vuosiluokilla 7 - 9 on lukuvuonna 2027 - 2028 kolme rinnakkaisluokkaa luokka-asteella 8 ja kaksi rinnakkaisluokkaa luokka-asteilla 7 ja 9.

Perusopetus Sukevan koulussa

Sukevalla järjestetään opetusta vuosiluokilla 1 - 6. Opetus toteutetaan yhdysluokissa 1 - 2 ja 3 - 6. Lisäksi koulussa käy erityisopettaja 1 pv/vk, kaksi resurssiopettajaa yhteensä 2 pv/vk sekä teknisen työn tuntiopettaja 2 t/vk. Oppilasmäärä on ollut vähenevä ja on ennusteen mukaan noin kaksi vuotta (2028 - 2029) kestävän tilapäisen nousun jälkeen jälleen laskeva.

Lukuvuonna 2027 - 2028 oppilasmäärä on arviolta 25. Talouden tasapainottamisohjelmassa on tarkasteltu Sukevan koulun tilannetta. Jotta kunnan molemmat taajamat säilyvät elinvoimaisina, Sukevan koulun säilyminen on tärkeää. Koulutoimen kustannuksia tulee sopeuttaa siten, että Sukevan koululla on edellytykset säilyä.

Lukio-opetus

Lukio-opetus järjestetään hallinnollisesti kiinteästi perusopetuksen kanssa, mikä tekee siitä kustannustehokkaan toimintamuodon. Jos opiskelijamäärä vähenee, kustannukset opiskelijaa kohden kasvavat. Lukuvuonna 2027 - 2028 opiskelijamäärän odotetaan hieman kasvavan uuden hyvinvointilukion lanseerauksen myötä.

Finest Future -hankkeen kautta lukioon ennen vuotta 2026 hakeneita aasialaisia opiskelijoita on yhteensä yhdeksän, joista ensimmäisten odotetaan suorittavan suomalaisen ylioppilastutkinnon lukuvuonna 2027 - 2028. Lukiossa on kuusi kaksoistutkintoa suorittavaa MAHIS-opiskelijaa.

Opiskelijat voivat suorittaa esim. harvinaisempien kielten opintojaksoja verkko-opintoina Snellmanedun tai Tutorhousen kautta. Sonkajärven lukio tekee yhteistyötä Itä-Suomen yliopiston, erityisesti tekniikan

väylän, kanssa. Lukion opiskelijat saavat suorittaa maksutta avoimen yliopiston kursseja Itä-Suomen yliopiston tarjonnasta, ja tekniikan väylän kautta on mahdollista saada suoraan opiskelupaikka Itä-Suomen yliopiston teknillisestä tiedekunnasta.

Opiskeluhuolto

Opiskeluhuolto on osa koulun lakisääteistä toimintaa. Perusopetuksen ja lukion oppilailla tulee olla mahdollisuus oppilashuollolliseen ohjaukseen ja tukeen lakisääteisessä ajassa. Nuorten psyykkisen tuen tarve on kasvanut entisestään.

Koulukuraattorin, psykiatrisen sairaanhoitajan, kouluterveydenhoitajan, koulupsykologin ja koululääkärin toiminnasta vastaa Pohjois-Savon hyvinvointialue. Oppilashuollon henkilöstön mitoitus on Sonkajärvellä riittävä, lukuunottamatta koululääkärin lakisääteisiä tarkastuksia, jotka eivät ole toteutuneet ajantasaisesti.

Kasvattaja-ohjaajan tehtävänkuvaan on yhdistetty etsivän nuorisotyöntekijän tehtävät. Toimintamuoto on osoittautunut vaikuttavaksi ja vakiintuneeksi. Osa palkkakuluista katetaan etsivän nuorisotyön hankeavustuksella.

Kouluyhteisötyöntekijän työnkuva on keskittynyt pitkittyneiden poissaolojen ennaltaehkäisemiseen ja vaikuttavien toimintamallien kehittämiseen poissaoloihin

puuttumisessa. Opetusvelvollisuuteen sitomattoman henkilöstön tuella on suuri vaikutus syrjäytymisen ja koulupudokkuuden ennaltaehkäisemisessä ja perusopetuksen päättövaiheen opintojen loppuun suorittamisessa sekä osana moniammatillista oppilashuoltoa.

Koulukuljetus

Lainsäädännön mukaan oppilaalla, jonka koulumatkan pituus ylittää laissa määritellyn pituuden, on oikeus ilmaiseen koulukuljetukseen väestörekisterin mukaisesta osoitteesta. Koulukuljetukset järjestetään perusopetuksen työjärjestysten mukaisesti. Kunnalla ei ole velvollisuutta järjestää kuljetusta toisen asteen opiskelijoille, mutta Sonkajärven lukion opiskelijat voivat käyttää perusopetuksen koulukuljetuksia kulkiessaan Sonkajärven kunnan lukiokoulutukseen. Koulumatkatuen kriteerit täyttävät lukio-opiskelijat saavat koulumatkatukea Kelan kautta.

TALOUS (1 000 €)	TP 2025	TA 2026 muutettu	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	211	122	90	94	96
Toimintakulut	-4 817	-5 295	-5 233	-5 421	-5 573
Toimintakate	**-4 606**	**-5 172**	**-5 143**	**-5 328**	**-5 477**
Poistot ja arvonalentumiset	-10	-14	-22	-30	-20
Laskennalliset kulut	-405	-711	-770	-796	-818
Kokonaiskustannukset	**-5 231**	**-6 020**	**-6 024**	**-6 248**	**-6 412**

TUNNUSLUKU / SUORITE	TP 2025	TA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Esiopetus, koulukeskus (hlö)	19	20	**17**	19	14
Esiopetus, Sukevan koulu (hlö)	3	3	**3**	3	3
Oppilaat, oppilaskohtainen tuki 20.9. (hlö), alk. 1.8.2026		31	**30**	30	30
Tuntiresurssi, perustunnit (h)	652	652	652	648	648
Perusopetuksen luokkien määrä (kpl)	17	15	15	15	14
Kuljetettavat oppilaat (hlö)	163	168	160	155	150
Oppilaat, Sukevan koulu (hlö)	24	24	25	27	25
Oppilaat, Sonkajärven yhtenäiskoulu lk:t 1–6 (hlö)	155	137	134	124	118
Oppilaat, Sonkajärven yhtenäiskoulu lk:t 7–9 (hlö)	110	107	99	99	85
Opettajia virassa (hlö)	34	34	34	33	33
Vakituiset koulunkäynninohjaajat (hlö)	6	6	6	6	6

TUNNUSLUKU / SUORITE	TP 2025	TA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toisen asteen opiskelupaikan saaneet kevään yhteishaussa, % ikäluokasta	100	100	100	100	100
Tutkintotavoitteiset opiskelijat 20.9. (hlö)	46	47	50	52	54
Yhdistelmätutkintoa suorittavat opiskelijat (kpl)	5	6	5	5	5

3.5.3 Joukkoliikenne

PERUSTIEDOT	
Toimielin	Sivistyslautakunta
Tulosalue	Joukkoliikenne
Kustannuspaikat	Joukkoliikenne
Tilivelvolliset	Sivistyslautakunta, joukkoliikenteen yhdyshenkilö

Joukkoliikenteen tulosalueella järjestetään Sonkajärven kunnan alueen joukkoliikennettä ja asiointiliikennettä lähiseuduille. Tavoitteena on mahdollisimman kattava mutta kustannustehokas yhteistyö koulutoimen kuljetusten kanssa.

Toimivilla liikenneyhteyksillä tuetaan asumista ja työssäkäyntiä. Pali-liikenne ja Sukevan asiointitaksi tukevat muuta joukkoliikennettä. Kuntien välisessä joukkoliikenteessä toimivaltainen viranomainen on Traficom. Kuntien maksuosuus joukkoliikenteessä tulee kasvamaan.

Pali-liikenteen kaksivuotinen sopimuskausi alkoi vuonna 2024, ja kaksi optiovuotta otettiin käyttöön vuonna 2026. Pali-liikenteen käyttöastetta pyritään tehostamaan lisäämällä kuntalaisten tietoisuutta Pali-liikennöintimahdollisuudesta.

TALOUS (1 000 €)	TP 2025	TA 2026 muutettu	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintakulut	-63	-98	-51	-52	-54
Toimintakate	**-63**	**-98**	**-51**	**-52**	**-54**
Laskennalliset kulut	0	-15	-2	-2	-2
Kokonaiskustannukset	**-63**	**-112**	**-53**	**-55**	**-56**

3.5.4 Vapaa sivistystoimi

PERUSTIEDOT	
Toimielin	Sivistyslautakunta
Tulosalue	Vapaa sivistystoimi
Kustannuspaikat	Kansalaisopisto, kirjasto, kulttuuritoimi
Tilivelvolliset	Sivistyslautakunta, kansalaisopiston rehtori, kirjastotoimenjohtaja, kulttuurisihteeri

Sonkajärven kunnan Itsenäisesti vahva kunta Ylä-Savossa - strategia 2030:n mukaisesti vapaa sivistystoimi kuuluu painopisteeseen Hyvinvoinnin Sonkajärvi, jonka teemana on kunnalliset lähipalvelut ja turvallinen asuinympäristö kaikenikäisille kuntalaisille.

Tavoitteena on sekä kirjastojen että kansalaisopiston aktiivinen käyttö sekä kulttuuripalveluiden ja -tapahtumien järjestäminen eri ikäryhmille.

Kirjasto, kansalaisopisto ja kulttuuritoimi pyrkivät hakemaan ja hyödyntämään hankerahoitusta monipuolisesti toimintansa kehittämiseksi. Kansalaisopiston kustannuspaikalle sisältyvään Harrastamisen Suomen mallin mukaiseen kerhotoimintaan on saatu Lupa- ja valvontaviraston myöntämä 35 000 euron valtionavustus lukuvuodeksi 2026 - 2027. Avustuksen käyttöaika on 31.7.2027 saakka.

Kulttuuritoimi on saanut Museoviraston myöntämän 4 347 euron muinaisjäännösten hoitoavustuksen Jyrkän Ruukkialueen ulkokylttien uusimiseen. Avustuksen käyttöaika päättyy 31.12.2027.

Vapaa sivistystoimi yhteensä

TALOUS (1 000 €)	TP 2025	TA 2026 muutettu	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	94	82	80	83	85
Toimintakulut	-821	-842	-839	-873	-897
Toimintakate	**-727**	**-760**	**-759**	**-790**	**-812**
Laskennalliset kulut	-104	-112	-106	-110	-113
Kokonaiskustannukset	**-924**	**-954**	**-945**	**-983**	**-1 010**

Kansalaisopisto

Kansalaisopiston tavoitteena on järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta. Kansalaisopisto tarjoaa mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle, kansalaisvalmiuksien kehittämiselle, yhteisöllisyydelle ja osallisuudelle. Opiston tavoitteena on edistää yksilön persoonallisuuden monipuolista kehittymistä ja hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista.

TALOUS (1 000 €)	TP 2025	TA 2026 muutettu	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	71	62	64	66	68
Toimintakulut	-351	-339	-343	-359	-369
Toimintakate	**-280**	**-277**	**-279**	**-293**	**-301**
Laskennalliset kulut	-33	-40	-37	-38	-39
Kokonaiskustannukset	**-384**	**-379**	**-380**	**-397**	**-409**

TUNNUSLUKU / SUORITE	TP 2025	TA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Kansalaisopisto: opiskelijat (hlö)	821	760	**780**	780	780
Kansalaisopisto: opetustunnit (lkm)	3 623	3 600	**3 600**	3 600	3 600

TUNNUSLUKU / SUORITE	TP 2025	TA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Maksuttomat harrastuskerhot koululaisille, oppitunnit (h)	756	585	**660**	660	660
Maksuttomat harrastuskerhot koululaisille, opiskelijat (hlö)	130	125	**125**	125	125
Asiakastyytyväisyys	4,5	4	**4**	4	4
Kurssit (kpl)	152	150	**150**	150	150
Vakituinen henkilökunta (hlö)	1,5	1,5	**1,5**	1,5	1,5
Kansalaisopisto €/oppitunti (€)	73	77	**78**		
Kansalaisopisto €/opiskelija (€)	341	346	**358**		

Kirjasto

Yleisiä kirjastoja koskevan lain (29.12.2016/1492) mukaisesti kirjastotoiminnan tavoitteena on edistää väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin, tiedon saatavuutta ja käyttöä, lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa sekä tarjota mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen. Kirjastotoiminta tukee ja edistää aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta. Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, moniarvoisuus ja kulttuurinen moninaisuus. Sonkajärven kunnankirjasto toimii näiden tavoitteiden edistämiseksi osana Ylä-Savon kirjastoverkko Rutakkoa.

TALOUS (1 000 €)	TP 2025	TA 2026 muutettu	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	21	18	13	13	13
Toimintakulut	-345	-371	-360	-373	-383
Toimintakate	**-324**	**-353**	**-347**	**-360**	**-370**
Laskennalliset kulut	-58	-49	-55	-57	-59
Kokonaiskustannukset	**-402**	**-420**	**-415**	**-430**	**-442**

TUNNUSLUKU / SUORITE	TP 2025	TA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Kirjasto: lainaukset (kpl)	62 033	52 000	**60 000**	60 000	60 000
Kirjasto: käynnit (kpl)	44 796	36 000	**40 000**	40 000	40 000
Kirjasto: verkkokäynnit (kpl)	8 847	10 000	**9 000**	9 000	9 000

TUNNUSLUKU / SUORITE	TP 2025	TA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Kirjasto: tapahtumien ja käyttäjäkoulutusten osallistujamäärä (lkm)	3 177	3 000	**2 500**	2 500	2 500
Kirjasto: vakituinen henkilökunta (hlö)	3,3	3,3	**3,3**	3,3	3,3
€/asukas	91	99	**99**		

Kulttuuritoimi

Kulttuuritoimi yhdessä aktiivisten kulttuuritoimijoiden ja järjestöjen kanssa edistää ja kehittää kulttuurin harrastusta tarjoamalla tiloja, tukemalla toimintaa ja järjestämällä tapahtumia.

TALOUS (1 000 €)	TP 2025	TA 2026 muutettu	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	2	2	4	4	4
Toimintakulut	-125	-132	-135	-140	-144
Toimintakate	**-123**	**-130**	**-132**	**-137**	**-140**
Laskennalliset kulut	-13	-24	-15	-15	-15
Kokonaiskustannukset	**-138**	**-156**	**-150**	**-155**	**-160**

TUNNUSLUKU / SUORITE	TP 2025	TA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Kulttuuritapahtumat (kpl)	11	10	**10**	10	10
Lasten ja nuorten kulttuuritapahtumat (kpl)	5	5	**5**	5	5
Musiikkiopiston opiskelijamäärä (hlö)	16	22	**19**	19	19
Museokäynnit (kpl)	6 800	6 000	**6 000**	6 000	6 000
Näyttelyt (kpl)	16	14	**14**	14	14
Avustettavien järjestöjen määrä (kpl)	7	5	**5**	5	5
Avustukset (€)	8 500	9 000	**9 000**	9 000	9 000

TUNNUSLUKU / SUORITE	TP 2025	TA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Kulttuuritoimi: vakituinen henkilökunta (hlö)	0,7	0,7	**0,7**	0,7	0,7
Kulttuuritoimi €/asukas (€)	34	37	**38**		

3.5.5 Nuoriso- ja liikuntatoimi

PERUSTIEDOT	
Toimielin	Sivistyslautakunta
Tulosalue	Nuoriso- ja liikuntatoimi
Kustannuspaikat	Nuorisotoimi, liikuntatoimi
Tilivelvolliset	Sivistyslautakunta, nuoriso- ja liikuntasihteeri

Nuoriso- ja liikuntatoimen tulosalueet toimivat sivistystoimen alaisuudessa. Niiden toiminnasta vastaa nuoriso- ja liikuntasihteeri, jonka esihenkilönä on yläkoulun ja lukion rehtori/sivistystoimen esihenkilö.

Nuorisotoimen tehtävänä on nuorten omaan ajankäyttöön kohdistuvan aktiivisen kansalaisuuden edistäminen, nuorten kasvun, itsenäistymisen ja terveiden elintapojen tukeminen, sosiaalinen vahvistaminen sekä nuorten kasvu- ja elinolojen parantaminen. Liikuntatoimen tehtävänä on ylläpitää kuntalaisille perusliikuntapalveluja, valvoa liikuntapaikkojen ja alueiden olosuhteita sekä edistää kuntalaisten liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa. Liikuntatoimi pyrkii ylläpitämään myös eri seurojen ja järjestöjen välistä yhteistoimintaa.

Etsivän nuorisotyöntekijän palkkauskustannukset katetaan osittain hankkeen kautta, mutta hänenkin tehtävänsä on liitetty nuoriso- ja liikuntatoimen alueeseen.

Nuorisotoimi

Nuorisotyö- ja politiikka kuuluvat kunnan lakisääteisiin tehtäviin. Toteuttaessa nuorisolain tavoitteita ja lähtökohtia kunnan tulee paikalliset olosuhteet huomioon ottaen luoda edellytyksiä nuorisotyölle ja -toiminnalle järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja sekä tukemalla nuorten kansalaistoimintaa. Kunnan tulee tehtävää hoitaessa olla tarpeen mukaan yhteistyössä muiden nuorille palveluja tuottavien ja nuorisotyötä tekevien tahojen kanssa. Nuorisojärjestöjen toiminta-avustukset on sisällytetty sivistystoimen talousarvioon järjestöjen harkinnanvaraisten avustusten alle.

Sonkajärven nuorisovaltuusto on nuorten oma vaikuttajaryhmä, jonka kautta nuorilla on mahdollisuus saada äänensä kuuluville.

Vuodelle 2027 varataan määräraha määräaikaisen, osa-aikaisen (70 %) nuoriso- ja vapaa-aikatyöntekijän palkkauskustannuksiin. Työntekijän työnkuvaan kuuluu nuoriso- ja liikuntatoimen eri tehtävät.

Etsivä nuorisotyö on erityisnuorisotyötä, jonka tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa hänet palveluiden ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen itsenäistymistään. Etsivän nuorisotyön kohderyhmää ovat kaikki alle 29-vuotiaat nuoret. Sonkajärvellä etsivän nuorisotyön toimenkuvaan on yhdistetty koulutsempparin tehtävät. Työnkuva jakaantuu 60 % koulutsempparin tehtäviin ja 40 % etsivän nuorisotyöntekijän tehtäviin. Nuoriso- ja liikuntasihteeri toimii Sonkajärvellä kuntavalvojana Valpas oppivelvollisuusrekisterissä. Lisäksi nuoriso- ja liikuntasihteeri toimii Sonkajärven kunnan ehkäisevän päihdetyön koordinaattorina.

Liikuntatoimi

Liikuntalaki- ja asetus ohjaavat kuntia luomaan yleisiä edellytyksiä liikunnalle paikallistasolla järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen, tukemalla kansalaistoimintaa sekä rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja. Liikuntaseurojen toiminta-avustukset on sisällytetty sivistystoimen talousarvioon järjestöjen

harkinnanvaraisten avustusten alle. Liikuntaseurojen avustuksilla turvataan harrastusmaksujen pysymisen vähintään kohtuullisina kaikenikäisille.

Kuntalaisten liikunnallista elämäntapaa sekä hyvinvointia tuetaan edullisten liikuntapaikkamaksujen avulla ja tarjoamalla toisen asteen opiskelijoille, perheille sekä vammais- ja vanhusjärjestöille maksuttomia vuoroja liikuntahalliin sekä koulun saliin. Vuodelle 2027 varataan määräraha Liikettä yhdessä - hyvinvointia ja osallisuutta Sonkajärvellä -hankkeen hanketyöntekijän palkkauskustannuksiin. Työntekijän työnkuvaan kuuluu kaikenikäisten kuntalaisten liikuttaminen monipuolisesti sekä yhdistysten ja kylien kanssa tehtävä yhteistyö.

Liikuntapaikkojen kehittämisessä liikuntatoimi tekee läheistä yhteistyötä teknisen toimen kanssa tarjoamalla asiantuntija-apua ja tuomalle esille kuntalaisten toiveita.

TALOUS (1 000 €)	TP 2025	TA 2026 muutettu	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	63	51	51	53	54
Toimintakulut	-432	-452	-439	-455	-468
Toimintakate	**-370**	**-401**	**-388**	**-402**	**-414**
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	-4	-4	-4
Laskennalliset kulut	-37	-33	-45	-47	-48
Kokonaiskustannukset	**-470**	**-485**	**-488**	**-506**	**-520**

TUNNUSLUKU / SUORITE	TP 2025	TA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Vakituinen henkilökunta (hlö)	1	1	**1**	2	2
Liikuntahallin käyttöaste ka/vuosi (%)	50	40	**40**	40	40
Koulun salin käyttöaste ka/vuosi (%)	37	30	**30**	30	30
Kyläkeskuksen liikuntasalin käyttöaste ka/vuosi (%)	29	30	**30**	30	30
Jäähallin käyttöaste ka/vuosi (%)	45	30	**30**	30	30
Jäähallin käyttäjämäärä/vuosi (hlö)	10 432	11 000	**11 000**	11 000	11 000
Nuorisotilan kävijämäärät vuodessa, Sonkajärvi (hlö)	1 605	1 000	**1 000**	1 000	1 000

TUNNUSLUKU / SUORITE	TP 2025	TA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Nuorisotilan kävijämäärät vuodessa, Sukeva (hlö)	458	500	**500**	500	500
Etsivän nuorisotyön asiakkaat (hlö)	12	18	**18**	18	18

3.5.6 Sivistyslautakunta yhteensä

TALOUS (1 000 €)	TP 2025	TA 2026 muutettu	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	514	343	306	317	326
Toimintakulut	-8 020	-8 727	-8 574	-8 887	-9 136
Toimintakate	**-7 506**	**-8 384**	**-8 268**	**-8 569**	**-8 809**
Poistot ja arvonalentumiset	-14	-18	-33	-42	-29
Laskennalliset kulut	-756	-1 222	-1 190	-1 231	-1 264
Kokonaiskustannukset	**-8 789**	**-9 967**	**-9 797**	**-10 159**	**-10 428**

3.6 Tekninen lautakunta

3.6.1 Tekninen toimi

PERUSTIEDOT	
Toimielin	Tekninen lautakunta
Tulosalue	Tekninen toimi
Kustannuspaikat	Tekninen hallinto, kaavoitus, mittaus, paikkatieto- ja kartastopalvelut, osoitehuolto, jätehuolto, isännöinti ja muut yhteiset tehtävät, varasto ja konekeskus, kiinteistöjen hoito, kiinteistöjen kunnossapito ja rakentaminen, maa- ja metsätilat, tontit, kadut, kevyen liikenteen väylät, yksityistiet, puistot ja torit, liikunta- ja virkistysalueet, muut yleiset alueet
Tilivelvolliset	Tekninen lautakunta, tekninen johtaja, kunnanrakennusmestari.

Tekninen toimi tuottaa kuntalaisille teknisen toimen, tilapalvelun, liikenneväylien, ympäristö- ja viheralueiden sekä liikuntapaikkojen hoitopalvelut. Palveluiden tavoitteena on edistää kuntalaisten, yritysten ja yhteisöjen edellytyksiä asua ja toimia Sonkajärvellä. Teknisen toimen tuottamat palvelut tukevat kuntastrategian mukaisten tavoitteiden toteutumista. Teknisten palveluiden riittävällä ja suunnitelmallisella tuotannolla ja henkilöstöresursoinnilla sekä oikea-aikaisilla uudis- ja korjausinvestoinneilla turvataan teknisen toimen tuottamien palveluiden toimivuus Sonkajärvellä.

Vireillä olevia ja mahdollisesti vireille tulevia yleiskaavahankkeita viedään eteenpäin kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen päätösten mukaisesti.

Teknisen lautakunnan 25.11.2025 § 105 tekemän päätöksen mukaisesti kunnan metsäsuunnitelma päivitetään ja lisäksi kunnan puistometsille ja rakentamattomille kaavatonteille laaditaan puistometsäsuunnitelma. Metsäsuunnitelma saatetaan toimielinkäsittelyyn keväällä 2027.

Tilapalvelu

Kiinteistöjen rakennusautomaatiolla seurataan kiinteistöjen veden, lämmön ja sähkön kulutusta. Kiinteistöjen kunnossapito perustuu kuntoarvioihin ja reaaliaikaiseen ylläpidon seurantaan sekä kiinteistöstrategiaan. Peruskorjaukset toteutetaan investointiohjelman mukaisesti.

Liikenneväylät

Kuntastrategian mukaisesti vuonna 2027 laaditaan kunnan katuverkoston parantamisen pitkän tähtäimen suunnitelma. Katujen peruskorjauksia toteutetaan investointiohjelman mukaisesti.

Yksityisteiden kunnossapitoavustuksiin on varattu 100 000 euron määräraha. Yksityisteiden perusparannusavustuksiin on varattu 40 000 euron määräraha. Kunnossapitoavustusten ja perusparannusavustusten jakoperusteita tarkastellaan ja mahdolliset uudet jakoperusteet on tarkoitus ottaa käyttöön vuonna 2027.

Puistot, torit ja liikuntapaikat

Liikuntapaikkojen ja retkeilyreittien hyvällä hoidolla luodaan hyvät olosuhteet omaehtoiselle liikunnan harrastamiselle ja kannustetaan kuntalaisia liikunnallisten harrastusten pariin. Vuonna 2027 aloitetaan ulkoliikuntapaikkojen selvitystyö, jonka tavoitteena on saada pitkän ajan suunnitelma ulkoliikuntapaikkojen kehittämiseen ja ylläpitoon.

Taajamien viheralueita ja toria hoidetaan tarvittavin resurssein, jotta taajamakuva on näiltä osin siisti molemmissa taajamissa.

Hulevesiviemärit

Sonkajärven Vesi Oy aloitti toimintansa 1.1.2024, jolloin vesihuollon järjestäminen ja vesihuoltolaitoksen henkilöstö siirtyivät yhtiölle. Hulevesiviemäriverkosto ja hulevesien hallintaan liittyvät toiminnat ovat kunnan vastuulla. Hulevesikorvaukseen Sonkajärven Vesi Oy:lle varataan 30 000 euroa korvaukseksi vuotovesien aiheuttamista kustannuksista.

Vuoden 2026 alussa voimaan tulleen vesihuoltolain uudistuksen myötä kunnan on laadittava vesihuoltosuunnitelma vuoden 2027 loppuun mennessä. Suunnitelma on keskeinen työkalu kunnan vesihuollon kehittämis- ja järjestämisvastuun toteuttamisessa. Vesihuoltosuunnitelma tullaan tekemään yhteistyössä Sonkajärven Vesi Oy:n, Ylä-Savon Vesi Oy:n, osuuskuntien ja muiden tarvittavien tahojen kanssa.

Tekninen hallinto

TALOUS (1 000 €)	TP 2025	TA 2026 muutettu	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintakulut	-131	-137	-156	-162	-166
Toimintakate	**-131**	**-137**	**-156**	**-162**	**-166**
Laskennalliset kulut	-10	-98	-99	-103	-106
Kokonaiskustannukset	**-141**	**-236**	**-255**	**-265**	**-272**

Maankäyttö

TALOUS (1 000 €)	TP 2025	TA 2026 muutettu	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	16	5	0	0	0
Toimintakulut	-16	-32	-30	-31	-32
Toimintakate	**0**	**-27**	**-30**	**-31**	**-32**
Poistot ja arvonalentumiset	-27	-20	-11	-21	-10
Laskennalliset kulut	0	-42	-2	-2	-2
Kokonaiskustannukset	**-43**	**-93**	**-44**	**-55**	**-44**

Ympäristönhuolto

TALOUS (1 000 €)	TP 2025	TA 2026 muutettu	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	3	14	10	10	11
Toimintakulut	-4	-41	-27	-28	-29
Toimintakate	**-2**	**-27**	**-17**	**-18**	**-18**
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	-3	-2
Laskennalliset kulut	0	-14	-1	-1	-1
Kokonaiskustannukset	**-4**	**-55**	**-28**	**-32**	**-32**

Tilapalvelu

TALOUS (1 000 €)	TP 2025	TA 2026 muutettu	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	0	0	17	18	18
Valmistus omaan käyttöön	1	7	7	7	7
Toimintakulut	-126	-118	-216	-223	-230
Toimintakate	**-125**	**-111**	**-192**	**-199**	**-204**
Laskennalliset kulut	-12	-31	-20	-20	-21
Kokonaiskustannukset	**-138**	**-149**	**-235**	**-244**	**-251**

Kiinteistöt

TALOUS (1 000 €)	TP 2025	TA 2026 muutettu	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	3 507	3 439	3 388	3 510	3 608
Valmistus omaan käyttöön	9	10	10	11	11
Toimintakulut	-2 498	-2 795	-2 503	-2 594	-2 666
Toimintakate	**1 018**	**654**	**894**	**927**	**952**
Poistot ja arvonalentumiset	-876	-888	-929	-993	-1 008
Korko sitoutuneelle pääomalle	-92	-93	-83	-83	-83
Laskennalliset kulut	-461	-371	-528	-547	-562
Kokonaiskustannukset	**-3 927**	**-4 147**	**-4 044**	**-4 217**	**-4 320**

Maa- ja metsäalueet

TALOUS (1 000 €)	TP 2025	TA 2026 muutettu	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	148	93	53	55	56
Toimintakulut	-29	-46	-39	-40	-41
Toimintakate	**119**	**47**	**14**	**15**	**15**
Laskennalliset kulut	0	-3	-3	-3	-3
Kokonaiskustannukset	**-29**	**-49**	**-42**	**-43**	**-44**

Liikenneväylät

TALOUS (1 000 €)	TP 2025	TA 2026 muutettu	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintakulut	-248	-306	-340	-352	-362
Toimintakate	**-248**	**-306**	**-340**	**-352**	**-362**
Poistot ja arvonalentumiset	-69	-63	-72	-121	-156
Laskennalliset kulut	-17	-37	-45	-46	-48
Kokonaiskustannukset	**-334**	**-406**	**-457**	**-520**	**-566**

Puistot ja torit

TALOUS (1 000 €)	TP 2025	TA 2026 muutettu	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	9	3	0	0	0
Toimintakulut	-63	-72	-92	-95	-98
Toimintakate	**-54**	**-69**	**-92**	**-95**	**-98**
Poistot ja arvonalentumiset	-4	-97	-78	-64	-52
Laskennalliset kulut	-3	-14	-12	-13	-13
Kokonaiskustannukset	**-70**	**-183**	**-182**	**-173**	**-163**

Muut yleiset alueet

TALOUS (1 000 €)	TP 2025	TA 2026 muutettu	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintakulut	-128	-154	-189	-196	-202
Toimintakate	**-128**	**-154**	**-189**	**-196**	**-202**
Poistot ja arvonalentumiset	-239	-223	-255	-244	-228
Laskennalliset kulut	-25	-15	-32	-33	-34
Kokonaiskustannukset	**-392**	**-392**	**-476**	**-473**	**-464**

Hulevesiviemärit

TALOUS (1 000 €)	TP 2025	TA 2026 muutettu	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintakulut	-73	-50	-44	-46	-47
Toimintakate	**-73**	**-50**	**-44**	**-46**	**-47**
Poistot ja arvonalentumiset	-27	-25	-26	-25	-20
Laskennalliset kulut	0	-1	-11	-12	-12
Kokonaiskustannukset	**-99**	**-76**	**-81**	**-82**	**-79**

3.6.2 Rakennusvalvonta

PERUSTIEDOT	
Toimielin	Tekninen lautakunta
Tulosalue	Rakennusvalvonta
Kustannuspaikat	Rakennusvalvonta
Tilivelvolliset	Tekninen lautakunta, tekninen johtaja

Rakennusvalvontaviranomaisen tehtävä on valvoa rakentamista yleisen edun kannalta ja huolehtia rakentamisen yleisestä ohjauksesta ja neuvonnasta. Rakennusvalvonta valvoo, ohjaa ja neuvoo turvallisen, terveellisen ja kauniin kunnan rakentumista ja säilyttämistä. Viranomaisen on neuvonnassa, ohjauksessa ja vastuulleen kuuluvassa valvonnassa otettava huomioon mm. tarkoituksenmukaista rakentamista, esteettisiä näkökulmia, ympäristöön soveltumista ja kulttuuriarvoja. Ylä-Savon seudullisen rakennusvalvonnan on tarkoitus aloittaa toimintansa 1.1.2027 alkaen isäntäkuntamallilla Iisalmen kaupungin järjestämänä. Seudullisen rakennusvalvonnan toiminnan aloittamista tuetaan tarvittavin henkilöstöresurssein. Paikkatietojärjestelmien ja sähköisten lupajärjestelmien yhdenmukaistamisen suunnittelu seudullisen rakennusvalvonnan kuntien kesken on syytä toteuttaa vuonna 2027. Talousarvion investointiosaan on varattu 30 000 euron määräraha rakennuslupien digitointityöhön. Talousarvion investointiosaan on varattu 50 000 euron määräraha kiinteistörekisteriselvitykseen.

TALOUS (1 000 €)	TP 2025	TA 2026 muutettu	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	16	10	15	16	16
Toimintakulut	-103	-112	-131	-136	-140
Toimintakate	**-87**	**-102**	**-116**	**-120**	**-124**
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	-6	-6
Laskennalliset kulut	-33	-35	-33	-34	-35
Kokonaiskustannukset	**-136**	**-147**	**-164**	**-176**	**-181**

3.6.4 Tekninen lautakunta yhteensä

TALOUS (1 000 €)	TP 2025	TA 2026 muutettu	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	3 699	3 563	3 483	3 608	3 709
Valmistus omaan käyttöön	11	17	17	18	18
Toimintakulut	-3 413	-3 864	-3 768	-3 904	-4 014
Toimintakate	**296**	**-283**	**-269**	**-279**	**-286**
Poistot ja arvonalentumiset	-1 242	-1 315	-1 371	-1 479	-1 483
Korko sitoutuneelle pääomalle	-92	-93	-83	-83	-83
Laskennalliset kulut	-561	-662	-785	-814	-836
Kokonaiskustannukset	**-5 307**	**-5 934**	**-6 008**	**-6 280**	**-6 417**

4 TULOSLASKELMAOSA

4.1 Tuloslaskelma

TULOSLASKELMA (1 000 €)	TP 2025	TA+MUUT. 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot					
Myyntituotot	1 051	856	823	845	874
Maksutuotot	108	91	93	96	99
Tuet ja avustukset	293	152	112	116	119
Muut toimintatuotot	3 556	3 493	3 443	3 567	3 667
Toimintatuotot	5 008	4 591	4 471	4 624	4 760
Valmistus omaan käyttöön					
Valmistus omaan käyttöön	11	17	17	18	18
Valmistus omaan käyttöön	11	17	17	18	18
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-6 919	-7 446	-7 487	-7 754	-7 971
Palkat ja palkkiot	-5 598	-5 993	-6 027	-6 237	-6 412
Henkilösivukulut	-1 321	-1 452	-1 460	-1 516	-1 559
Eläkekulut	-1 133	-1 221	-1 224	-1 271	-1 306
Muut henkilösivukulut	-188	-231	-236	-246	-253
Palvelujen ostot	-4 138	-4 814	-4 738	-4 904	-5 037
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 609	-1 810	-1 768	-1 830	-1 881
Avustukset	-725	-766	-782	-810	-832
Muut toimintakulut	-2 135	-2 212	-2 091	-2 165	-2 246
Toimintakulut	-15 527	-17 047	-16 865	-17 462	-17 967
Toimintakate	-10 509	-12 439	-12 378	-12 820	-13 190
Verotulot *	8 066	8 736	8 770	9 015	9 235
Valtionosuudet *	5 215	5 085	4 637	4 637	4 637
Rahoitustuotot ja -kulut *					
Korkotuotot	82	0	40	30	30
Muut rahoitustuotot	606	604	601	603	603
Korkokulut	-92	-78	-24	-17	-11
Muut rahoituskulut	-2	-2	-2	-2	-2
Rahoitustuotot ja -kulut *	595	523	614	614	620
Vuosikate	3 367	1 905	1 644	1 446	1 302
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 274	-1 346	-1 422	-1 539	-1 527
Arvonalentumiset	-4	0	0	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	-1 279	-1 346	-1 422	-1 539	-1 527
Tilikauden tulos	2 088	559	221	-93	-224
Poistoeron muutos *	-298	400	370	342	320
Varausten muutos *	660	0	0	0	0
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	2 450	959	591	249	95
TUNNUSLUVUT					
Toimintatuotot/toimintakulut, %	32,3	27,0	26,5	26,5	26,5
Vuosikate/poistot, %	263,3	141,5	115,6	94,0	85,3
Vuosikate/asukas, €	957,0	552,5	484,3	432,8	396,1
Kertynyt ylijäämä, €	15 577	16 536	17 127	17 376	17 471
Kertynyt ylijäämä/asukas, €	4 428	4 796	5 046	5 201	5 314

TULOSLASKELMA (1 000 €)	TP 2025	TA+MUUT. 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Asukasmäärä vuoden lopussa, lkm	3 518	3 448	3 394	3 341	3 288

*** Valtuustoon nähden sitova erä vuonna 2027.** Vaalealla kultaisella taustalla on merkitty erän nimi ja vuoden 2027 arvo. Tilinpäätössiirtoihin kuuluvat poistoeron ja varausten muutokset. Myös satunnaiset erät ovat sitovia, mutta niitä ei esitetä tässä taulukossa. Suunnitelmavuosien 2028–2029 luvut ovat ohjeellisia.

Tuloslaskelman tunnusluvut osoittavat kunnan talouden säilyvän vahvana, mutta vuosikatteen riittävyys heikkenee suunnitelmakaudella. Vuonna 2027 vuosikate on 1,644 milj. euroa eli 484 euroa asukasta kohden, ja se kattaa suunnitelman mukaiset poistot 115,6-prosenttisesti. Vuosikate-poistot-suhde laskee 94,0 prosenttiin vuonna 2028 ja 85,3 prosenttiin vuonna 2029, jolloin vuosikate ei enää kata poistoja täysimääräisesti. Tilikauden tulos on vuonna 2027 0,221 milj. euroa ylijäämäinen, mutta muuttuu suunnitelmavuosina alijäämäiseksi ennen tilinpäätössiirtoja. Poistoeron vähennysten jälkeen tilikaudet säilyvät kuitenkin ylijäämäisinä. Kertynyt ylijäämä kasvaa 17,127 milj. euroon vuonna 2027 ja 17,471 milj. euroon vuonna 2029. Asukasmäärän samalla pienentyessä kertynyt ylijäämä asukasta kohden kasvaa 5 046 eurosta vuonna 2027 jo 5 314 euroon vuonna 2029. Vahva kertynyt ylijäämä antaa taloudellista liikkumavaraa, mutta vuosikatteen heikkenevä kehitys korostaa toimintakatteen, verorahoituksen ja investointitason jatkuvaa seurantaa.

4.1.1 Toimintatuotot ja toimintakulut

Vuoden 2027 toimintatuotoiksi arvioidaan 4,471 milj. euroa. Tuotot vähenevät vuoden 2026 muutettuun talousarvioon verrattuna 0,121 milj. euroa eli 2,6 prosenttia. Myynnistä saatavia tuottoja arvioidaan kertyvän 0,823 milj. euroa, maksutuottoja 0,093 milj. euroa, tukia ja avustuksia 0,112 milj. euroa sekä muita toimintatuottoja 3,443 milj. euroa. Toimintatuottojen selvästi suurin erä on muut toimintatuotot, jotka muodostuvat pääosin rakennusten ja asuntojen vuokratuotoista sekä sisäisistä pääomavuokrista. Myyntituotoissa merkittävä erä on ateriapalvelujen sisäinen myynti. Maksutuotot koostuvat pääosin varhaiskasvatuksen, opetus- ja kulttuuritoimen sekä rakennusvalvonnan maksuista. Toimintatuottojen kehitykseen liittyy epävarmuutta erityisesti avustusten, palvelujen myyntimäärien ja vuokratuottojen osalta.

Toimintakulut ovat vuonna 2027 yhteensä 16,865 milj. euroa. Kulut pienenevät vuoden 2026 muutettuun talousarvioon verrattuna 0,182 milj. euroa eli 1,1 prosenttia. Suurin kululaji on henkilöstökulut, 7,487 milj. euroa, josta palkkojen ja palkkioiden osuus on 6,027 milj. euroa. Toiseksi suurin kululaji on palvelujen ostot, 4,738 milj. euroa. Palvelujen ostoissa keskeisiä kokonaisuuksia ovat yhteistoimintaosuudet, koulukuljetukset, ICT-palvelut ja sisäiset ateriapalvelut. Aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin varataan 1,768 milj. euroa; tämän kululajin suuria eriä ovat lämmitys ja sähkö. Avustukset ovat 0,782 milj. euroa ja muut toimintakulut 2,091 milj. euroa. Muissa toimintakuluissa merkittäviä eriä ovat rakennusten ja huoneistojen vuokrat sekä sisäiset pääomavuokrat. Henkilöstökulut kasvavat 0,6 prosenttia ja avustukset 2,1 prosenttia, kun taas palvelujen ostot, aineet ja tarvikkeet sekä muut toimintakulut pienenevät. Toimintakate on -12,378 milj. euroa, mikä on 0,061 milj. euroa vuoden 2026 muutettua talousarviota parempi. Suunnitelmavuosina toimintakate heikkenee -12,820 milj. euroon vuonna 2028 ja -13,190 milj. euroon vuonna 2029. Keskeiset epävarmuudet liittyvät palkka- ja kustannuskehitykseen, ostopalvelujen hintoihin, energia- ja materiaalikustannuksiin sekä toiminnan volyymin muutoksiin.

Vuoden 2027 talousarvion avustukset

AVUSTUS / TUKI	TA 2027, €
Kunnan rahoitusosuus työttömyystuista	400 000
Lasten kotihoidon tuki	90 000
Lasten kotihoidontuen kuntalisä	30 000
Vauvaraha	15 000
Vesihuoltoavustukset	7 000
Eukonkannon yhteistyöosuus	10 000
Vertaistoimintakeskus Arjen Askelen avustus	40 000

AVUSTUS / TUKI	TA 2027, €
Nuorten kesätyöllistämistuki	20 000
Sivistyslautakunnan harkinnanvaraiset avustukset	30 000
Sonkajärvi Soin avustus	4 000
Muut kulttuuritoimen avustukset	5 000
Yksityisteiden kunnossapitoavustukset	100 000
Yksityisteiden perusparannusavustukset	40 000

4.1.2 Verotulot

Vuoden 2027 verotuloiksi arvioidaan 8,770 milj. euroa, mikä on 0,034 milj. euroa eli 0,4 prosenttia enemmän kuin vuoden 2026 muutetussa talousarviossa. Kunnallisveron tuotoksi arvioidaan 5,349 milj. euroa, kiinteistöveron tuotoksi 1,151 milj. euroa ja yhteisöveron tuotoksi 2,270 milj. euroa. Kunnallisveron tuotto pienenee 0,236 milj. euroa, mutta yhteisöveron ja kiinteistöveron kasvu kompensoi vähenemisen.

Suunnitelmavuosien verotuloiksi arvioidaan 9,015 milj. euroa vuonna 2028 ja 9,235 milj. euroa vuonna 2029. Verotuloarvioihin liittyy epävarmuutta erityisesti työllisyyden, palkkasumman, yritysten tuloskehityksen, yhteisöveron jako-osuuksien sekä kiinteistöveropohjan muutosten vuoksi. Verotuloennusteita päivitetään talousarvion toteutumisen seurannan yhteydessä.

Vuoden 2027 veroprosentit säilyvät vuoden 2026 tasolla:

VEROPROSENTTI	2027
Tuloveroprosentti	8,6
Yleinen kiinteistöveroprosentti	1,00
Maapohjan veroprosentti	1,30
Vakituisten asuntojen veroprosentti	0,55
Muiden asuinrakennusten veroprosentti	1,25
Rakentamattoman rakennuspaikan veroprosentti	ei määrätty
Yleishyödyllisen yhteisön veroprosentti	0,00
Voimalaitosten veroprosentti	3,10

4.1.3 Valtionosuudet

Vuoden 2027 valtionosuuksiksi arvioidaan 4,637 milj. euroa. Määrä on 0,448 milj. euroa eli 8,8 prosenttia pienempi kuin vuoden 2026 muutetussa talousarviossa. Valtionosuuksiin sisältyvät kunnan peruspalvelujen valtionosuus 2,713 milj. euroa, verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus 1,048 milj. euroa, opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet 0,165 milj. euroa sekä verotulomenetysten korvaus 0,711 milj. euroa.

Tuloslaskelmassa valtionosuudet on arvioitu 4,637 milj. euroon myös vuosille 2028 ja 2029. Arvioon liittyy olennaista epävarmuutta, koska valtionosuuksien lopulliseen määrään vaikuttavat laskentaperusteiden, kustannustenjaon, verotulotasauksen, veroperustemuutosten korvausten sekä mahdollisten lainsäädäntö- ja rahoitusjärjestelmämuutosten tarkentuminen. Arviot päivitetään uusimpien kuntakohtaisten laskelmien perusteella suunnitelmakauden aikana.

4.1.4 Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuottojen ja -kulujen nettomääräksi arvioidaan vuonna 2027 0,614 milj. euroa. Arvio on 0,091 milj. euroa eli 17,4 prosenttia suurempi kuin vuoden 2026 muutetussa talousarviossa. Korkotuottoja arvioidaan kertyvän 0,040 milj. euroa ja muita rahoitustuottoja 0,601 milj. euroa. Muihin rahoitustuottoihin sisältyy 0,600 milj. euron osinkotuottoarvio. Korkokuluiksi arvioidaan 0,024 milj. euroa ja muiksi rahoituskuluiksi 0,002 milj. euroa.

Rahoitustuottojen ja -kulujen nettomäärä on suunnitelmassa 0,614 milj. euroa vuonna 2028 ja 0,620 milj. euroa vuonna 2029. Merkittävin epävarmuus liittyy osinkotuottoon, jonka toteutuminen riippuu osingon maksavan yhtiön vuosittaisesta päätöksestä. Lisäksi korkotason, kassavarojen ja mahdollisen lainanoton muutokset voivat vaikuttaa korkotuottoihin ja -kuluihin.

4.1.5 Satunnaiset erät

Vuodelle 2027 eikä suunnitelmavuosille 2028-2029 ole budjetoitu satunnaisia tuottoja tai satunnaisia kuluja. Satunnaisiin eriin kirjataan vain kunnan tavanomaisesta toiminnasta poikkeavat, olennaiset ja kertaluonteiset tapahtumat. Mahdolliset tilikauden aikana toteutuvat satunnaiset erät käsitellään talousarviomuutoksena ja raportoidaan olennaisuuden edellyttämällä tavalla.

4.1.6 Tilinpäätössiirrot

Vuoden 2027 tilinpäätössiirtoihin sisältyy poistoeron vähennystä 0,370 milj. euroa. Poistoeron vähennys perustuu investointivarauksilla rahoitettujen investointien poistoihin. Poistoeron vähennys kasvattaa tilikauden ylijäämää, mutta sillä ei ole vaikutusta vuosikatteeseen eikä rahavaroihin. Vuoden 2027 poistoeron vähennys on 370 090 euroa. Suunnitelmavuosien poistoeron vähennykseksi arvioidaan 342 130 euroa vuonna 2028 ja 319 750 euroa vuonna 2029. Arviot perustuvat investointikohteittain laskettuun poistoeron tuloutukseen ja tarkentuvat poistojen sekä investointien lopullisen toteutumisen perusteella.

5 INVESTOINTIOSA

5.1 Investointisuunnitelma

Investointisuunnitelma esitetään tuhansina euroina. Menot, tulot ja yhteensä esitetään erillisinä riveinä niissä hankkeissa ja kokonaisuuksissa, joihin sisältyy investointituloja tai rahoitusosuuksia.

†**Valtuustoon nähden sitova erä vuonna 2027.**Investointiosa on sitova siten, että nettokustannusarvioltaan 100 000 euroa tai sen ylittävät hankkeet ovat yksinään sitovia valtuustoon nähden. Alle 100 000 euron hankkeet ovat valtuustoon nähden sitovia toimielimittäin ja hankeryhmittäin. Hankeryhmän sisällä alle 100 000 euron hankkeista päättää lautakunta.

1000 €		TP 2025 tot.	TA 2026+ Muutettu TA	TA 2027	TS 2028	TS 2029	Yhteensä
Kunnanhallitus ja valtuusto							
Muut koneet ja kalusto							
3514 Yhteiskäyttöauto	Menot				30		30
3513 Soppatykin hankinta	Menot				25		25
Muut koneet ja kalusto yhteensä †	**Menot**	**0**	**0**	**0**	**55**	**0**	**55**
Sivistyslautakunta							
Muut koneet ja kalusto							
3217 Yhtenäiskoulun opetusteknologian uudistaminen	Menot		25	30			55
3222 Yhtenäiskoulun luokkien kalusteiden uusiminen	Menot			15			15
Muut koneet ja kalusto yhteensä †	**Menot**	**0**	**25**	**45**	**0**	**0**	**70**
Tekninen lautakunta							
Muut pitkävaikutteiset menot							
2027 Kiinteistörekisteriselvitys	Menot			50			50
2029 Vesiosuuskuntien, Sonkajärven Vesi Oy:n ja kunnan yhteistyöselvitys	Menot		50	30			80
	Tulot		−25	−22			−47
	Yhteensä		25	8			8
2030 Rakennuslupien digitointi	Menot			30			30
Muut pitkävaikutteiset menot yhteensä†	Menot	0	50	110	0	0	160
	Tulot	0	−25	−22	0	0	−47
	Yhteensä	**0**	**25**	**88**	**0**	**0**	**113**
Maa- ja vesialueet							
5990 Kiinteistöjen osto ja myynti	Menot		10	10	10	10	40
	Tulot		−10	−10	−10	−10	−40
	Yhteensä		0	0	0	0	0
Maa- ja vesialueet yhteensä †	Menot	0	10	10	10	10	40
	Tulot	0	−10	−10	−10	−10	−40
	Yhteensä	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Rakennukset							
5534 Koulukeskuksen lattioiden uusiminen †	Menot			175			175
5537 Sukevan paloaseman suunnittelu †	Menot					0	
5547 Koulukeskuksen ulko-ovien uusiminen †	Menot				100		100
5574 Tekninen tukikohta, korjaukset †	Menot			120			120
5576 Aurinkopaneelien hankinta ja asennus kunnan omistamiin kiinteistöihin †	Menot		50	80	100		230

1000 €		TP 2025 tot.	TA 2026+ Muutettu TA	TA 2027	TS 2028	TS 2029	Yhteensä
5548 Onnelan vesikatto ja lämmöntalteenotto †	Menot					220	220
5577 Jäähallin pukuhuonetila †	Menot				225		225
Rakennukset yhteensä †	**Yhteensä**	**0**	**50**	**375**	**425**	**220**	**1070**
Muut rakennukset:							
5020 Koivulan peruskorjaus	Menot					70	70
5328 Koulukeskuksen salin ikkunoiden uusiminen	Menot			80			80
5331 Onnelan peruskorjaussuunnitelman tekeminen	Menot			20			20
5333 Koulukeskuksen kulunvalvonta ja lukitusjärjestelmä	Menot				20		20
5336 Koulukeskuksen musiikkiluokan muutokset	Menot			30			30
5337 Koulukeskuksen julkisivusaneeraus	Menot				50		50
5338 Koulukeskuksen katon kunnostukset	Menot			20	30		50
5411 Liikuntahallin kulunvalvonta ja lukitusjärjestelmä	Menot				15		15
5412 Liikuntahallin pimennysverhojen hankinta	Menot			15			15
5533 Kotiseututalon vanhan tuulimyllyn korjaus	Menot		20	15			35
5544 Sonkapirtin vesijohtojen ja kiinteistöautomaation uusiminen	Menot			30			30
5545 Kirjaston esteettömyyden parantaminen	Menot		20	20			40
5549 Kirjaston alakerran varaston korjaukset ja muutokset	Menot			15			15
5553 Vanhan kirjaston jäähdytysjärjestelmä	Menot			10			10
5339 Sukevan koulun, päiväkodin ja kyläkeskuksen kuntoarvio ja PTS	Menot			20			20
5413 Kangaslammen wc-rakennus	Menot				50		50
5554 Sukevan kyläkeskuksen lukituksen uusiminen	Menot				10		10
5414 Sukevan liikunta-alueen huoltorakennus	Menot			30			30
5415 Torin wc-rakennus	Menot			60			60
Muut rakennukset yhteensä †	**Menot**	**0**	**40**	**365**	**175**	**70**	**650**
Kiinteät rakenteet ja laitteet							
4021 Punapellontien ja Kyröntien loppuosan saneeraus †	Menot		130	30			160
4022 Mäntykujan saneeraus †	Menot			80	20		100
4406 Moottorikelkkaurareitin rakentaminen väli Mustanjoki-Sukeva	Menot	2	10	20	50		82
4212 Koulukeskuksen piha-alueen kehittäminen †	Menot			70	70	70	210
	Tulot			−21			−21
	Yhteensä			49	70	70	189
4023 Katujen saneeraukset †	Menot				150	200	350
Kiinteät rakenteet ja laitteet yhteensä †	**Menot**	**2**	**140**	**179**	**290**	**270**	**881**
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet							
4004 Sukevan Männikkötien ja Minnantien peruskorjaus	Menot		25	20			45
4007 Sonkaj. liikenneturvallisuustyöt	Menot		10	10	15	15	50
4409 Pitkospuiden korjausinvestointi	Menot		10	10	10	10	40
4020 Asfalttipäällystekorjaukset †	Menot		30	30	30	30	120
4413 Leikkikenttien ja -välineiden kunnostukset ja uusimiset	Menot		10	10	10	10	40
4422 Sukevan rantaraitin alueen huolto ja kehittäminen	Menot			20			20
5082 Nallemuorin kiinteistön aitauksen uusiminen	Menot			35			35
5085 Onnelan pysäköintialueen saneeraus	Menot				30		30
5086 Nallemuorin piha-alueen kehittäminen	Menot			40			40
	Tulot			−12			−12
	Yhteensä			28			28
5087 Mosaiikin aidan uusiminen	Menot				25		25

1000 €		TP 2025 tot.	TA 2026+ Muutettu TA	TA 2027	TS 2028	TS 2029	Yhteensä
5088 Sukevan koulun leikkivälineiden uusiminen	Menot			20			20
5089 Risulaanin rakentaminen	Menot			15			15
4421 Sukevan valaistun ladun pylväiden uusiminen	Menot			10			10
6302 Hulevesiviemärin korjaus ja uudisrakentaminen	Menot		10	15	20	20	65
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet †	**Menot**	**0**	**95**	**223**	**140**	**85**	**543**
Muut koneet ja kalusto							
3510 Mosaiikin keittiön kylmiöiden uusiminen	Menot					50	50
3515 Liikuntahallin lattiasuojat	Menot			20			20
							0
Muut koneet ja kalusto yhteensä †	**Menot**	**0**	**0**	**20**	**0**	**50**	**70**
Kunnanhallitus ja valtuusto yhteensä †	**Menot**	**0**	**0**	**0**	**55**	**0**	**55**
	Tulot						
	Yhteensä	**0**	**0**	**0**	**55**	**0**	**55**
Sivistyslautakunta yhteensä †	**Menot**	**0**	**25**	**45**	**0**	**0**	**70**
	Tulot						
	Yhteensä	**0**	**25**	**45**	**0**	**0**	**70**
Tekninen lautakunta yhteensä †	**Menot**	**2**	**385**	**1282**	**1040**	**705**	**3414**
	Tulot	**0**	**−35**	**−32**	**−10**	**−10**	**−87**
	Yhteensä	**2**	**350**	**1250**	**1030**	**695**	**3327**
INVESTOINNIT YHTEENSÄ †	**Menot**	**2**	**410**	**1327**	**1095**	**705**	**3539**
	Tulot	**0**	**−35**	**−32**	**−10**	**−10**	**−87**
	Yhteensä	**2**	**375**	**1295**	**1085**	**695**	**3452**

5.2 Investointien perustelut

Investointien perustelut kuvaavat hankkeiden tarpeen ja tavoitellun toteutuksen. Kustannusarviot ja vuosijaksotus esitetään luvussa 5.1.

HANKE	TOTEUTUS	PERUSTELU
3514 Yhteiskäyttöauto	2028	Käytetyn yhteiskäyttöauton hankinta työmatkoja ja asiakkaiden kuljettamista varten.
3513 Soppatykin hankinta	2028	Soppatykillä vahvistetaan kunnan varautumista mahdollisiin poikkeustilanteisiin.
3217 Yhtenäiskoulun opetusteknologian uudistaminen	2027	Yhtenäiskoulun opetusteknologian uudistaminen opetuksen toimintavarmuuden ja ajantasaisuuden turvaamiseksi.
3222 Yhtenäiskoulun luokkien kalusteiden uusiminen	2027	Yhtenäiskoulun luokkakalusteiden uusiminen tarkoituksenmukaisten oppimisympäristöjen ylläpitämiseksi.
2027 Kiinteistörekisteriselvitys	2027	Kiinteistörekisteriselvitystä jatketaan kunnan ja verottajan rekistereistä puuttuvien rakennustietojen selvittämiseksi. Työ toteutetaan ostopalveluna.
2029 Vesiosuuskuntien, Sonkajärven Vesi Oy:n ja kunnan yhteistyöselvitys	2027	Vuonna 2026 alkanut vesiosuuskuntien, Sonkajärven Vesi Oy:n ja kunnan yhteistyöselvitys jatketaan ja saatetaan loppuun.
2030 Rakennuslupien digitointi	2027	Rakennusluvat digitoidaan vuoden 2027 loppuun mennessä, mikäli seudullinen rakennusvalvonta aloittaa suunnitellusti 1.1.2027.
5534 Koulukeskuksen lattioiden uusiminen	2027	Koulukeskuksen toisen kerroksen vanhat lattiarakenteet uusitaan.
5547 Koulukeskuksen ulko-ovien uusiminen	2028	Koulukeskuksen ulko-ovia uusitaan tarpeellisilta osin.
5574 Tekninen tukikohta, korjaukset	2027	Teknisen tukikohdan salaojitus ja sadevesiviemäröinti korjataan sekä toteutetaan ajoneuvojen pesupaikka.
5576 Aurinkopaneelien hankinta ja asennus kunnan omistamiin kiinteistöihin	2027, 2028	Aurinkopaneelien asentamista kunnan omistamiin rakennuksiin jatketaan.
5548 Onnelan vesikatto ja lämmöntalteenotto	2029	Onnelan vesikatto uusitaan ja rakennukseen toteutetaan lämmöntalteenotto.
5577 Jäähallin pukuhuonetila	2028	Jäähallin yhteyteen toteutetaan uusi pukuhuonetila käyttöikänsä päässä olevan ulkorakennuksen tilalle.
5020 Koivulan peruskorjaus	2029	Koivulan lohkeillut julkisivu saneerausrapataan, puuverhous maalataan ja sisääntulot saneerataan.
5328 Koulukeskuksen salin ikkunoiden uusiminen	2027	Koulukeskuksen juhlasalin huonokuntoiset yläikkunat uusitaan ja tehdään tiivistyskorjaukset.
5331 Onnelan peruskorjaussuunnitelman tekeminen	2027	Laaditaan Onnelan peruskorjaussuunnitelma.
5333 Koulukeskuksen kulunvalvonta ja lukitusjärjestelmä	2028	Koulukeskuksen kulunvalvonta ja lukitusjärjestelmä uusitaan.
5336 Koulukeskuksen musiikkiluokan muutokset	2027	Musiikkiluokan käytettävyyttä parannetaan yhdistämällä kaksi huonetta sekä toteuttamalla tarvittavat lattia-, ilmanvaihto- ja ikkunakorjaukset.
5337 Koulukeskuksen julkisivusaneeraus	2028	Koulukeskuksen sokkeli, rappaus- ja tiilipinnat korjataan ja julkisivutiilet pestään.
5338 Koulukeskuksen katon kunnostukset	2027, 2028	Koulukeskuksen katon läpiviennit ja huopakate korjataan tarpeellisilta osin sekä poistetaan sammal.
5411 Liikuntahallin kulunvalvonta ja lukitusjärjestelmä	2028	Liikuntahallin kulunvalvonta ja lukitusjärjestelmä uusitaan.

HANKE	TOTEUTUS	PERUSTELU
5412 Liikuntahallin pimennysverhojen hankinta	2027	Käyttöikänsä päässä olevat ja toimimattomat liikuntahallin pimennysverhot uusitaan.
5533 Kotiseututalon vanhan tuulimyllyn korjaus	2027	Kotiseututalon vanhan tuulimyllyn lavat rakennetaan uudelleen.
5544 Sonkapirtin vesijohtojen ja kiinteistöautomaation uusiminen	2027	Sonkapirtin vesijohdot ja kiinteistöautomaatio uusitaan.
5545 Kirjaston esteettömyyden parantaminen	2027	Kirjaston esteettömyyttä parannetaan uusimalla pääovi.
5549 Kirjaston alakerran varaston korjaukset ja muutokset	2027	Kirjaston alakerran varasto muutetaan työtilaksi.
5553 Vanhan kirjaston jäähdytysjärjestelmä	2027	Vanhan kirjaston jäähdytysjärjestelmän rikkoutunut ulkoyksikkö uusitaan.
5339 Sukevan koulun, päiväkodin ja kyläkeskuksen kuntoarvio ja PTS	2027	Sukevan koululle, päiväkodille ja kyläkeskukselle tehdään kuntoarvio ja pitkän tähtäimen suunnitelma.
5413 Kangaslammen wc-rakennus	2028	Kangaslammen latukonetallin yhteyteen toteutetaan wc-rakennus.
5554 Sukevan kyläkeskuksen lukituksen uusiminen	2028	Sukevan kyläkeskuksen kulunvalvonta ja lukitusjärjestelmä uusitaan.
5414 Sukevan liikunta-alueen huoltorakennus	2027	Sukevan liikunta-alueen käyttöikänsä päässä oleva huoltorakennus uusitaan.
5415 Torin wc-rakennus	2027	Torille toteutetaan wc-rakennus.
4021 Punapellontien ja Kyröntien loppuosan saneeraus	2027	Punapellontie asfaltoidaan ja tehdään muut saneerauksen viimeistelytyöt vuonna 2027.
4022 Mäntykujan saneeraus	2027, 2028	Mäntykujan asuntokatu saneerataan.
4406 Moottorikelkkaurareitin rakentaminen väli Mustanjoki-Sukeva	2027, 2028	Mustanjoki-Sukeva-välin vesistöihin tukeutuva moottorikelkkareitti uudistetaan.
4023 Katujen saneeraukset	2028, 2029	Katuverkkoa saneerataan suunnitelman mukaisesti.
4004 Sukevan Männikkötien ja Minnantien peruskorjaus	2027	Sukevan Männikkötien ja Minnantien peruskorjausta jatketaan; vuonna 2027 Minnantietä asfaltoidaan osittain.
4007 Sonkajärven liikenneturvallisuustyöt	2027, 2028, 2029	Varaudutaan pieniin liikenneturvallisuutta edistäviin hankkeisiin.
4409 Pitkospuiden korjausinvestointi	2027, 2028, 2029	Volokinpolun huonokuntoisia pitkospuita uusitaan.
4020 Asfalttipäällystekorjaukset	2027, 2028, 2029	Sonkajärven ja Sukevan taajamien katujen asfalttipäällysteitä korjataan.
4413 Leikkikenttien ja -välineiden kunnostukset ja uusimiset	2027, 2028, 2029	Sonkajärven ja Sukevan taajamien leikkipuistoja ja -välineitä kunnostetaan ja uusitaan.
4422 Sukevan rantaraitin alueen huolto ja kehittäminen	2027	Sukevan rantaraitin aluetta huolletaan ja kehitetään.
5082 Nallemuorin kiinteistön aitauksen uusiminen	2027	Nallemuorin kiinteistön huonokuntoinen aita uusitaan.
5085 Onnelan pysäköintialueen saneeraus	2028	Onnelan pysäköintialue saneerataan osittain ja sitä laajennetaan.
5087 Mosaiikin aidan uusiminen	2028	Mosaiikin huonokuntoinen aita uusitaan.
5088 Sukevan koulun leikkivälineiden uusiminen	2027	Sukevan koulun kaksi käyttöikänsä päässä olevaa leikkivälinettä korvataan uusilla.
5089 Risulaanin rakentaminen	2027	Rakennetaan puutarhajätteen vastaanottopiste; ylläpidosta vastaa Ylä-Savon Jätehuolto Oy.
4421 Sukevan valaistun ladun pylväiden uusiminen	2027	Sukevan valaistun ladun huonokuntoiset pylväät uusitaan.
6302 Hulevesiviemärin korjaus ja uudisrakentaminen	2027, 2028, 2029	Hulevesiviemäreitä korjataan ja rakennetaan yhteistyössä Sonkajärven Vesi Oy:n kanssa.
3510 Mosaiikin keittiön kylmiöiden uusiminen	2029	Mosaiikin keittiön teknisen käyttöikänsä lopussa olevat kylmiöt uusitaan. Toteutuksesta sovitaan vuokralaisen kanssa.
3515 Liikuntahallin lattiasuojat	2027	Liikuntahallin nykyiset lattiasuojat uusitaan.

6 RAHOITUSOSA

6.1 Rahoituslaskelma

Rahoitusosa osoittaa talousarvion ja taloussuunnitelman rahan lähteet ja käytön sekä niiden vaikutuksen kunnan maksuvalmiuteen. Rahoituslaskelmassa toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat esitetään erikseen. Menot ja rahavarojen vähennykset esitetään miinusmerkkisinä.

RAHOITUSLASKELMA (1 000 €)	TP 2025	TA 2026 muutettu	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	3 367	1 905	1 644	1 446	1 302
Tulorahoituksen korjauserät	-261	0	0	0	0
Toiminnan rahavirta	**3 106**	**1 905**	**1 644**	**1 446**	**1 302**
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-1 640	-1 708	-1 360	-1 095	-705
Rahoitusosuudet investointimenoihin	241	291	56	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0	10	10	10	10
Investointien rahavirta	**-1 399**	**-1 407**	**-1 295**	**-1 085**	**-695**
Toiminnan ja investointien rahavirta	**1 707**	**498**	**349**	**361**	**607**
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset *	**-217**	**72**	**44**	**44**	**44**
Antolainasaamisten lisäys	-265	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennys	48	72	44	44	44
Lainakannan muutokset *	**-1 638**	**-313**	**-267**	**-267**	**-267**
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 793	-313	-267	-267	-267
Lyhytaikaisten lainojen muutos	155	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	**-370**	**65**	**65**	**65**	**65**
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	15	0	0	0	0
Saamisten muutos	-268	65	65	65	65
Korottomien velkojen muutos	-117	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	**-2 224**	**-176**	**-158**	**-158**	**-158**
Rahavarojen muutos	**-518**	**322**	**191**	**203**	**450**

*** Valtuustoon nähden sitova erä vuonna 2027.** Rahoituslaskelman sitovia eriä ovat antolainauksen muutokset ja lainakannan muutokset. Oman pääoman muutoksia ei ole esitetty laskelmassa, koska niitä ei ole budjetoitu. Vaalealla kultaisella taustalla on merkitty erän nimi ja vuoden 2027 arvo. Suunnitelmavuosien 2028–2029 luvut ovat ohjeellisia.

TUNNUSLUVUT	TP 2025	TA 2026 muutettu	TA 2027	TS 2028	TS 2029	
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta (1 000 €) *	**3 303**	**3 801**	**4 150**	**4 511**	**5 118**	
Investointien tulorahoitus, %	240,7	135,4	127,0	133,3	187,4	
Laskennallinen lainanhoitokate *	**8,4**	**9,0**	**12,6**	**15,9**	**24,9**	
Kassan riittävyys, pv	110	129	118	136	126	

*** Valtuustoon nähden sitova tavoite vuonna 2027.** Sitovia tavoitteita ovat toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta sekä laskennallinen lainanhoitokate. Vaalealla kultaisella taustalla on merkitty tunnusluvun nimi ja vuoden 2027 tavoitearvo.

Vuonna 2027 toiminnan rahavirta on 1,644 milj. euroa ja investointien rahavirta -1,295 milj. euroa. Toiminnan ja investointien rahavirta jää 0,349 milj. euroa positiiviseksi. Rahoituksen rahavirta on -0,158 milj. euroa, minkä jälkeen rahavarojen arvioidaan kasvavan 0,191 milj. euroa. Suunnitelmavuosina rahavarojen muutos säilyy positiivisena, 0,203 milj. euroa vuonna 2028 ja 0,450 milj. euroa vuonna 2029.

Investointien tulorahoitus on 127,0 prosenttia vuonna 2027, joten vuosikate riittää kattamaan investointien omahankintamenot. Laskennallinen lainanhoitokate on 12,6 ja kassan riittävyys 118 päivää. Toiminnan ja investointien rahavirran viiden vuoden kertymä on 4,150 milj. euroa. Tunnusluvut osoittavat rahoitusaseman ja maksuvalmiuden säilyvän vahvoina, mutta toteutumista on seurattava erityisesti investointien ajoituksen, tulorahoituksen ja rahoitustuottojen epävarmuuksien vuoksi.

7 TUNNUSLUVUT

Tunnusluvut kokoavat kunnan toiminnan, talouden, rahoituksen, velkaisuuden ja väestökehityksen keskeiset tiedot. Talousarviovuoden 2027 luvut ovat talousarvioarvioita ja vuosien 2028–2029 luvut taloussuunnitelman arvioita.

TUNNUSLUKU	TP 2025	TA 2026 muutettu	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatulot (1 000 €)	5 008	4 591	**4 471**	4 624	4 760
josta ulkoiset toimintatulot	2 642	2 270	**2 187**	2 259	2 328
Toimintamenot (1 000 €)	-15 527	-17 047	**-16 865**	-17 462	-17 967
josta ulkoiset toimintakulut	-13 161	-14 726	**-14 579**	-15 093	-15 533
Toimintakate (1 000 €)	-10 509	-12 439	**-12 378**	-12 820	-13 190
Verotulot (1 000 €)	8 066	8 736	**8 770**	9 015	9 235
Valtionosuudet (1 000 €)	5 215	5 085	**4 637**	4 637	4 637
Vuosikate (1 000 €)	3 367	1 905	**1 644**	1 446	1 302
Toimintatuotot/toimintakulut, %, ulkoiset	20,07	15,41	**15,00**	14,97	14,99
Vuosikate/poistot, %	263	142	**116**	93	84
Vuosikate, euroa/asukas	957	552	**484**	433	396
Taseen kertynyt ylijäämä (1 000 €)	15 577	16 536	**17 127**	17 376	17 471
Taseen kertynyt ylijäämä/asukas (€)	4 428	4 796	**5 046**	5 201	5 314
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta (1 000 €)	3 303	3 801	**4 150**	4 511	5 118
Investointien tulorahoitus, %	240,7	135,4	**127,0**	133,3	187,4
Laskennallinen lainanhoitokate	8,4	9	**12,6**	15,9	24,9
Kassan riittävyys, pv	110	129	**118**	136	126
Tuloveroprosentti, %	8,60	8,60	**8,60**	8,60	8,60
Lainakanta (1 000 €)	2 569	1 133	**867**	600	333
Lainamäärä/asukas (€)	730	329	**255**	180	101
Asukasmäärä vuoden lopussa	3 518	3 448	**3 394**	3 341	3 288
Tilikauden tulos	2 088	559	**221**	-93	-224
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	2 450	959	**591**	249	95